

S A D R Ź A J:

- Mladi i zapošljavanje
- Sport i sportske aktivnosti mladih
- Maloljetnička delikvencija
- Obrazovna politika za mlade
- Mladi i civilno društvo
- Kulturno i medijsko djelovanje mladih
- Socijalna zaštita i standard mladih
- Zdravstvena zaštita i prevencija ovisnosti
- Ciljevi i Radni plan Strategije omladinske politike
- Rezultati ankete

Na osnovu člana 25. Statuta Općine Zavidovići ("Službeni glasnik Općine Zavidovići", broj 5/08 i 5a/08) i člana 4. stav 7. Zakona o mladima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 36/10), Općinsko vijeće Zavidovići na 35. sjednici održanoj 28.06.2011.godine, donijelo je

S T R A T E G I J A

OMLADINSKE POLITIKE NA PODRUČJU OPĆINE ZAVIDOVIĆI 2011. – 2015. GODINA

MLADI I ZAPOŠLJAVANJE

Analiza stanja

Cilj sačinjavanja ovog dokumenta je određivanje polazne osnove za stvaranje sistemskih uslova za zaustavljanje rasta nezaposlenosti i za porast zaposlenosti radne snage, odnosno stvaranje uslova za reaktiviranje i angažovanje svih resursa tržišta rada sa ciljem unapređenja njene efikasnosti.

Na ovaj način bi se mogla, kroz detaljnu analizu tržišta rada i identifikaciju njegovih nedostataka, kreirati dugoročna politika zapošljavanja i obrazovanja mladih za postojeće tržište rada, koje bi bilo u stanju apsorbirati proizvedene kadrove, struke i zanimanja.

Tržište rada kao nerazdvojni dio ekonomskog i pravnog sistema ima svoje specifičnosti uslovljene stepenom razvoja društva u cjelini, historijskim naslijeđem i usvojenim sistemom vrijednosti. Ono ima određenu slobodu djelovanja, ali i odgovarajuću društvenu regulativu. Moguće je detektovati određene tendencije, prisutne duži vremenski period u ovoj oblasti, a koje su prvenstveno posljedica ukupnih reformskih promjena tipičnih za zemlje u tranziciji. Jedna od evidentnih tendencija jeste i značajan priliv osoba na evidenciju nezaposlenih, prvenstveno zbog ekonomskih razloga, organizaciono-tehničkih i drugih promjena u preduzećima.

Djelujući u takvim uslovima, a u nedostatku novih investicija i razvojnih programa, privreda nije u mogućnosti da ponovo apsorbuje značajniji broj nezaposlenih osoba, što je u mnogome utjecalo na visoku stopu nezaposlenosti i značajno opredijelilo najvažnije karakteristike tržišta rada, od kojih se izdvajaju:

- 1.** Visoka stopa nezaposlenosti;
- 2.** Niska stopa potražnje, odnosno zapošljavanja u odnosu na iskazanu stopu nezaposlenosti;
- 3.** Neusklađenost između zahtjeva poslodavaca i raspoloživog kadrovskog potencijala, odnosno onih koji traže zaposlenje;
- 4.** Izražen suficit pojedinih zanimanja duži vremenski period;
- 5.** Povećanje dužine čekanja na zaposlenje;

Problem nezaposlenosti jedan je od najtežih i najkompleksnijih ekonomskih, razvojnih i socijalnih problema sa kojima se susreće, kako Bosna i Hercegovina kao država, tako i većina njenih nižih organizaciono-teritorijalnih cjelina. U tom smislu, Općina Zavidovići je, nažalost, jedna od njih. Ovaj problem posebno pogađa mlađe generacije.

Mladi u Bosni i Hercegovini su na margini društva i njihovo uključivanje u socijalni, politički i ekonomski život zemlje je minimalan. Nažalost, veliki potencijali ovog segmenta populacije su u nedovoljnoj mjeri iskorišteni, sprečavajući BiH da ih iskoristi kao katalizator promjena i razvoja, što je ovoj zemlji itekako potrebno.

Slaba ekonomska situacija, poteškoće sa kojima se mladi suočavaju u pronalasku posla i loš kvalitet poslova koji su na raspolaganju mladima, rezultiraju sa osjećajem potpunog nedostatka perspektive među mladima.

Nemogućnost da se dobije posao ili pristojan posao koji će im obezbijediti dovoljan prihod, kombinirana sa nemogućnošću da se riješi stambena situacija, razlozi su koji doprinose mišljenje o nedostatku prosperiteta u BiH.

Rezultat toga je velika nezaposlenost koja pogađa stanovništvo cijele Bosne i Hercegovine, pa samim tim i općine Zavidovići.

Za mjesec oktobar 2010. godine na evidenciji Službe za zapošljavanje ZE-DO kantona, Biro Zavidovići bilo je prijavljeno ukupno 6921 nezaposlena osoba. Od toga u dobi od 15 do 30 godina 3180, odnosno 45,94 % od ukupnog broja nezaposlenih, od čega 1688 ili 53,08 % žena. Precizniji podaci mogu se vidjeti iz sljedeće tabele¹:

Godine starosti	NK	PK	KV	VKV	NSS	SSS	VŠS	VSS	Ukupno
15-18	52	0	155	0	0	19	0	0	226
19-20	48	3	303	0	0	254	0	0	608
21-24	109	2	532	0	0	327	0	42	1012
24-27	96	0	353	0	0	206	11	62	728
28-30	147	2	245	0	0	172	16	24	606
UKUNO	452	7	1588	0	0	978	27	128	3180

Tabela 1: Zbirni pregled nezaposlenosti po godinama starosti i stepenu stručnog obrazovanja za oktobar 2010.

Najbrojnija zanimanja na evidenciji biroa rada sa 31. oktobrom 2010. godine²:

ZANIMANJE	Broj
Nekvalifikovani radnik	2029
Kvalifikovani radnik	
Automehaničar	241
Bravar	182
Elektromehaničar za elektroenergetiku	147
Frizer	260
Krojač tekstila	222
Kuhar	209
Prodavač	339
Stolar	259
Zidar	147
Srednje stručno obrazovanje	
Ekonomski tehničar	155
Građevinski tehničar	196
Mašinski tehničar	219
Šumarski tehničar	231
Tehničar za drvo	237

Tabela 2

¹ Biro Zavidovići

² Biro Zavidovići

VŠS

Ekonomista	8
Nastavnik biologije	5
Kriminalist	2
Mašinski inženjer	2
Nastavnik historije	3
Nastavnik razredne nastave	6
Pravnik	2
Vjeroučitelj u osnovnoj školi	3

Tabela 3

Tabele 2. 3.

4.:
Najbrojnija
zanimanja na
evidenciji

VSS

Dipl. ekonomista	16
Kriminalist	8
Mašinski inženjer	7
Pedagog	14
Politolog	8
Dip. pravnik	20
Prof. Engleskog jezika	6
Prof. fizičke i zdravstvene kulture	7
Profesor praktične nastave	13

biroa rada (Ostatak je u aneksu na kraju dokumenta)

Uporedni pregled kvalifikacione strukture nezaposlenih lica na evidenciji za 2009. i 2010. g.³

VSS	VŠS	SSS	VK	KV	PK	NK	Ukupno
115	38	1459	33	2676	182	1965	6468

2009

VSS	VŠS	SSS	VK	KV	PK	NK	Ukupno
149	42	1599	36	2878	182	2035	6921

2010

Uvid u kvalifikacionu strukturu ukupnog broja evidentiranih nezaposlenih lica pokazuje da se u ovoj, kao i u prethodnoj godini, nije promijenio rang zastupljenosti lica pojedinih stepena obrazovanja u ukupnom stanju, mada promjene u obimu (broju) lica sa svim stepenima obrazovanja pokazuju tendenciju rasta.

Tako je, broj nezaposlenih osoba sa VSS povećan za 34 u 2010. godini, VŠS za 4, SSS za 140, KV za 202 i NK za 70.

Dominantnu grupu na evidenciji i u apsolutnom i relativnom udjelu čine KV radnici i oscilira oko 41,5 % zastupljenosti i NK radnici sa 29,4% zastupljenosti.

Problemi mladih

Prije same kvalifikacije problema bitno je napomenuti da je veliki dio problema iz oblasti zapošljavanja direktna posljedica mjera i politike na višim nivoima od nivoa lokalne zajednice na koje nije jednostavno utjecati.

Na osnovu provedenih istraživanja radna grupa je identifikovala 7 najčešćih problema s kojim se susreću mladi općine Zavidovići, a čije rješavanje može dovesti do smanjenja stope nezaposlenosti:

1. Neinformisanost o mogućnostima zaposlenja i stanju na tržištu rada i slaba veza između obrazovanja i tržišta rada

Mladi nemaju kvalitetnu informaciju o potrebama tržišta rada (koja zanimanja se traže, a koja su višak) te odabiru zanimanje, škole i studije bez razmišljanja i prethodnog ispitivanja potreba tržišta rada i odabiru suficitarna zanimanja koja im ne mogu obezbijediti zaposlenje.

2. Nemogućnost zaposlenja zbog nedostatka radnog iskustva

Veliki broj mladih nema mogućnost zaposlenja zbog nedostatka radnog iskustva, te je cilj obezbijediti im obavljanje pripravničkog staža. S druge strane ni poslodavci nemaju dovoljno informacija o prednostima uključivanja pripravnika u proces rada (ne znaju zakonske prednosti).

3. Nedovoljna osposobljenost za savremene uslove rada

Mladi nisu adekvatno educirani u skladu s tehnološkim napretkom kojeg poslodavci zahtijevaju, te ih je potrebno educirati po zahtjevima modernih načina i uslova rada. Naime, mladi npr. poznaju strane jezike, ali nedovoljno razpoložuju fondom riječi za poslovno komuniciranje, poznaju rad na računaru ali ne posjeduju potrebne certifikate kao dokaz.

4. Pasivan odnos mladih prema pokretanju vlastitog biznisa i neinformiranost o različitim postojećim programima samozapošljavanja

Mladi nisu poduzetnički educirani i ne poznaju mogućnosti poduzetništva i pokretanja vlastitog biznisa. Ne znaju kako od svoje ideje napraviti poslovni plan i pokrenuti vlastiti biznis isto kao što ne znaju dovoljno o poticajima i mogućnostima koje im se daju kao mladim bizmismenima.

5. Mladi ne žele raditi u privatnom sektoru, već radije ostaju nezaposleni duži vremenski period dok im se ne ukaže prilika za posao u javnom sektoru

Veliki broj mladih je nezaposleno iz razloga što traži priliku da pronađe posao u javnom sektoru i to iz razloga što smatra da su prava radnika u privatnom sektoru ugrožena za razliku od javnog (manja ali «sigurnija» plaća, veća prava na odmor i sl.)

6. Nepoznavanje metoda i načina aktivnog traženja posla

Mladi nisu informisani o aktivnom pronalaženju posla, ne koriste info portal i ne znaju na pravi način prezentirati poslodavcu svoja znanja, vještine i sposobnosti kao ni napisati adekvantan i potpuno istinit CV, jer ne poznaju zakonske procedure kao ni prednosti pri zapošljavanju i prikupljanju dokumenata koja se traže, te vrlo često ne apliciraju na radna mjesta za koja imaju potrebne kvalifikacije. Takođe, veliki broj mladih nema pristupa internetu, kao mediju preko kojeg poslodavci sve više traže zaposlenike.

7. Velika migracija radno sposobnih iz seoskih mjesnih zajednica

Mladi iz mjesnih zajednica ne koriste prednosti poljoprivredne proizvodnje ili drugih vrsta samozapošljavanje u svojoj MZ i na svojoj zemlji, nego radije biraju brži način zarade osnovnih sredstava radom u preduzećima ili, na žalost, u privremenom radu u inostranstvu. Mladi ljudi se odlučuju na izuzetno teške poslove u većim urbanim sredinama ili inostranstvu ne razmišljajući o mogućnostima za zaradu u okviru poljoprivredne proizvodnje ili seoskog turizma i sl.

SPORT I SPORTSKE AKTIVNOSTI MLADIH

Oblasti sporta u općini Zavidovići posvećena je posebna pažnja i ova oblast ima status djelatnosti od posebnog interesa za općinu u cjelini. To se posebno vidi i u dijelu Zakona o sportu koji govori o javnom interesu oblasti sporta.

Zakonom o sporu Zeničko – dobojskog kantona i to članovima 3., 50., 51. i 52. Utvrđeno je da je sport oblast od posebnog interesa i da kantonalni organi vlasti kroz ispoljavanje javnog interesa utvrđuju okvire svoje aktivnosti u oblasti sporta.

Članom 3. Zakona o sportu je definisan opći okvir javnog interesa gdje je rečeno: „Javni interes u sporu obuhvata sportske aktivnosti kojima se postiže unapređenje zdravlja građana, posebno djece i omladine i osoba sa tjelesnim invaliditetom, te sportske aktivnosti u kojima se postižu vrhunski sportski rezultati... Polazeći od ove opće postavke članom 50. Definisani su slijedeći

ciljevi kojima će težiti kantonalni organi vlasti, organi lokalne samouprave i drugi subjekti koji djeluju u oblasti sporta:

- Unapređenje sportsko – rekreativnih aktivnosti koje su u funkciji očuvanja zdravlja i poboljšanja psihofizičkih sposobnosti;
- Unapređenje školskog sporta i vannastavnih sportskih aktivnosti djece i omladine kroz instituciju škole;
- Unapređenje sportskih i rekreativnih aktivnosti osoba sa invaliditetom;
- Unapređenja zvaničnih sportskih takmičenja;
- Osiguranje uslova za rad sportistima sa već ostvarenim značajnim rezultatima i perspektivnim sportistima za postizanje vrhunskih sportskih rezultata;
- Osiguranje i unapređenja prostornih uslova za razvoj sporta;
- Unapređenja stručnog rada, obrazovne i informativne djelatnosti u sportu;

U ostvarivanju navedenih ciljeva općina će osiguravati u budžetima sredstva za sufinansiranje sportskih programa, propisivati olakšice koje će potpomagati razvoj sporta i planski raditi na izgradnji objekata namjenjenih sportu. Pored obezbeđivanja određene finasijske potpore Zakonom su inicirane i obaveze kontinuiranog praćenja stanje u oblasti sporta, jer je evidentno da je interes mladih za ovu oblast izražen.

Raspoloživa baza podataka omogućava da se daju osnovne informacije o stanju u pojedinim oblastima sporta i o stepenu implementacije osnovnih odredbi zakona koji regulišu neposredno problematiku sporta i oblasti koje su nerazdvojive od sporta. Na osnovu prikupljenih podataka i informacija pokušali smo dati informacije o: problematici organizacije sporta, školskom sportu, takmičarskom sportu, sportskom angažmanu invalida, o rekreaciji odnosno o „Sportu za sve“, i finansiranju sportske oblasti.

Organizacija sporta općine Zavidovići

Oblast sporta i aktivnosti koje neposredno utiču na sport organizovane su na osnovu zakona iz oblasti obrazovanja, Zakona o udruženjima i fondacijama, Zakona o bezbjednosti održavanja sportskih takmičenja na području Zeničko – dobojskog kantona, Zakona o sportu kantona i propisima domaćih i međunarodnih sportskih asocijacija.

Tako je tjelesni i zdravstveni odgoj, odnosno školski sport regulisan već pomenutim zakonimaza oblast obrazovanja, a organizacija takmičarskog i rekreativnog sporta regulisana je Zakonom o sportu, Zakonom o udruženjima i fondacijama, Osnovnim principima statusanevladinih organizacija u Evropi i propisima domaćih i međunarodnih sportskih organa.

Sportski savezi, udruženja, klubovi i univerzalna škola sporta koji djeluju u općini, a evidentirani su kod Službe za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu općine Zavidovići, upisani su u Registar udruženja građana ZE – DO kantona kod kantonalnog Ministarstva za pravosuđe i upravu, vode se kao pravna lica u Registru poslovnih subjekata kod službe za statistiku za područje ZE – DO kantona i registrovani su kao porezni obveznici kod Kantonalnog poreznog ureda Zenica.

Na osnovu dokumentacije o upisu u Registar udruženja građana, Registar poslovnih subjekata i Registar poreznih obveznika, klubovi, udruženja, škole i savezi se evidentiraju kod nadležnih službi uprave Općine i Kantona, gdje svoja prava i obaveze ostvaruju u skladu sa Zakonom o sportu („Službene novine ZE–DO kantona“, broj 11/02) i Zakona o izmjeni Zakona o sportu („Službene novine ZE–DO kantona“, broj 1/2004).

Sportske organizacije

Kod službe za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu, kao korisnici budžetskih sredstava za fizičku kulturu i sport evidentirana su 24 sportska subjekta:

- 3 sportska saveza: Sportski savez općine, Nogometni savez općine, Savez za sport i rekreaciju invalida općine;

- 4 sportska društva i udruženja: Društvo pedagoga fizičke kulture općine, Planinarsko društvo „Tajan“, Univerzalna škola sporta „Lider“ i Gorska služba spašavanja „Zavidovići“;

- 17 sportskih klubova: Nogometni klub „Krivaja“, Rukometni klub „Krivaja“, Košarkaški klub „Krivaja“, Kajak-kanu klub „Mladost“, Invalidski odbojkaški klub „Zavidovići“, Ženski rukometni klub „Krivaja“, Šahovski klub „Krivaja“, Atletski klub „Krivaja“, Karate klub „Krivaja-Bushido“, Teniski klub „Zavidovići“, Malo-nogometni klub „Zavidovići 2000“, Kuglaški klub „Krivaja“, Sportski naučno-istraživački klub „Atom“, Rafting klub „Krivaja“, Ženski odbojkaški klub „Zavidovići“, Malo-nogometni klub „Libero“ i Muški odbojkaški klub „Zavidovići“.

Sportske manifestacije

Sportski savezi, društva, klubovi i škole, pored svojih redovnih sportskih aktivnosti: ligaških takmičenja, regionalna i državna prvenstva, regionalni i međunarodni turniri, organizatori su i sportskih manifestacija na nivou općine:

- Izbor sportiste godine, u organizaciji Sportskog saveza
- Rafting na rijeci Krivaji - „Za čistu Krivaju“, u organizaciji Rafting kluba „Krivaja“,
- Međunarodna utrka „VIVICITTA“, u organizaciji Atletskog kluba „Krivaja“
- Međunarodni turnir u sjedećoj odbojci, u organizaciji Invalidskog odbojkaškog kluba „Zavidovići“,
- Mountain bike utrka Zavidovići, u organizaciji SINK „Atom“,
- Memorijal „Viktor Boban“, u organizaciji Radio kluba „Zavidovići“
- „Čimburijada“, u organizaciji Planinarskog društva „Tajan“
- Play off Općinske Malonogometne lige, u organizaciji Nogometnog saveza općine,
- Male olimpijske igre, u organizaciji Društva pedagoga fizičke kulture,
- Turnir u ženskom rukometu, u organizaciji Ženskog rukometnog kluba „Krivaja“
- Međunarodni karate turnir i seminar, u organizaciji Karate kluba „Krivaja-Bushido“,

Sportska društva, klubovi i škole organizatori su i nekoliko sportskih manifestacija u povodu obilježavanja Dana općine Zavidovići: Memorijalna ulična trka, Planinarski pohod na Tajan, Teniski turnir i Šahovski Turnir; Sportske manifestacije „Ljeta u gradu“: Malonogometni turnir NVO, Dječija igraonica, Skokovi sa mosta; Sportske manifestacije „Dječije nedjelje“.

Sve sportske manifestacije daju značajan doprinos afirmaciji sportskih postignućanaših saveza, društava, klubova i škola i popularizaciji fizičke kulture i sporta među mladima.

Sportski objekti

Razvoj fizičke kulture i sporta neposredno je vezan za sportske objekte, njihovu izgradnju, održavanje i svrsishodno korištenje u smislu ostvarivanja javnog interesa u ovoj oblasti. Na području općine Zavidovići trenutno su u funkciji sportski objekti:

- Nogometni stadion, javni sportski objekat u vlasništvu Općine, kojim upravlja NK „Krivaja“,
- Sportska dvorana, javni sportski objekat, u vlasništvu Općine, koji je Odlukom Općinskog vijeća dodjeljena na upravljanje Rukometnom klubu „Krivaja“,
- Tenisko igralište, u vlasništvu Teniskog kluba „Zavidovići“,
- Školske sportske dvorane osnovnih i srednjih škola sa područja Općine: Prva OŠ, OŠ „Vožuća“ (dvorana trenutno nije u funkciji), OŠ „Kovači“, OŠ „Gostović“, OŠ „Hajderović“, „Srednja tehnička škola“,
- Malonogometni stadioni na seoskim mjesnim područjima, u vlasništvu mjesnih zajednica ili malonogometnih klubova Općinske malonogometne lige,
- Sportski tereni na području Kamenice i Maoče u vlasništvu Općine i IP „Krivaja“
- Inače, problem prostora za redovan rad i sportske aktivnosti saveza, društava, klubova i škola, je izuzetno izražen. Posebno kada je u pitanju korištenje raspoloživih sportskih objekata za treninge i takmičenja.

Takmičarski klubovi: RK „Krivaja“, ŽRK „Krivaja“, KK „Krivaja“, ŽOK „Zavidovići“, mok “Zavidovići”, MNK „Zavidovići“ i MNK „Libero“ koriste Sportsku dvoranu koja se koristi i za nastavu tjelesnog odgoja dvije srednje i jednu osnovnu školu, zbog čega nije uvijek moguće uskladiti termine korištenja sportskog objekta sa optimalnim potrebama klubova za treninge i takmičenja.

Zbog toga je vrlo značajan, za dalji razvoj fizičke kulture i sporta na općini, završetak školske sportske dvorane, čija je prva faza započela 2008. godine a u 2010. Godini uz ulaganja Općine i Kantona očekuje se postavljanje krova dvorane.

Jedan broj sportskih klubova i škola: Karate klub „Krivaja-Bushido“, ŽOK „Zavidovići“ i Univerzalna škola sporta „Lider“ koristi i školske dvorane osnovnih i srednjih školasa područja općine za treninge i utakmice, što takođe ne pruža najpovoljnije uslove za rad sportske aktivnosti klubova. Evidentno je, naprimjer, da nema klubova iz oblasti sportova kao što su: plivanje, gimnastika, zimski sportovi.

MALOLJETNIČKA DELIKVENC IJA

Maloljetničko prestupništvo

Maloljetničku delikvenciju možemo definisati kao društveno negativnu pojavu među mladima koja se može posmatrati sa socijalnog, ekonomskog, sociološkog, porodičnog, medicinskog, pedagoškog i kriminološkog aspekta.

Ukupne prilike u kojima se društvo nalazi, poremećene elementarne društvene vrijednosti, poremećeni porodični odnosi, loša ekonomska situacija i adolescentsko doba uzrokuju negativnu identifikaciju manifestovanu kroz veoma nizak stepen tolerancije, nasilništvo, alkoholizam i neke vrste ovisnosti.

Pravnom regulativom precizirana je definicija djece i maloljetnika tako da se djetetom smatra svaka osoba mlađa od 14 godina, a maloljetnikom svaka osoba mlađa od 18 godina.

Konvencijom o pravima djeteta precizirano je da se djetetom smatra svaka osoba mlađa od 18 godina ukoliko se zakonom određene zemlje punoljetstvo ne stiče ranije.

Pravna regulativa

Krivičnim zakonima Bosne i Hercegovine, Krivičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine i Krivičnim zakonom Republike Srpske, te Zakonom o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine i entitetskim zakonima o krivičnom postupku, Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija Bosne i Hercegovine i entitetskim zakonima o izvršenju krivičnih sankcija definisan je položaj maloljetnika nosioca društveno negativnih pojava.

Navedena pravna regulativa naglašava odvojenost maloljetnog od punoljetnog izvršioca krivičnog djela, posebnu pažnju poklanja uzrastu maloljetnika i primarno preferira mjere pomoći preodgoja i integracije maloljetnika.

U slučajevima gdje je krivično djelo učinio maloljetnik do navršanih 14 godina života, krivični postupak se obustavlja i obavještavaju organi starateljstva, a u ostalim slučajevima maloljetni prijestupnici dijele se na grupe i to mlađe maloljetnike koji su navršili 14 godina starosti ali nisu napunili 16, i starije maloljetnike koji su navršili 16 godina starosti ali nisu postali punoljetni.

Uzimajući u obzir navedenu kategorizaciju, a u cilju doprinosa zaštiti, brizi i nadzoru nad maloljetnim počiniocima, krivično zakonodavstvo je, osim odgojnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora propisalo i odgojne preporuke.

Odgojne preporuke imaju za cilj da se, za djela za koja se mogu izreći novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, kao alternativa, da prednost vanskudskim mogućnostima odgoja i preodgoja prema maloljetnim počiniocima djela u odnosu na izricanje sudske sankcije, ali samo u slučajevima priznanja krivičnog djela i spremnosti na pomirenje sa oštećenim.

Odgojne preporuke: lično izvinjenje oštećenom, naknada štete, redovno pohađanje škole, te posjećivanje odgojnih, obrazovanih, psiholoških i drugih savjetovašta primjenjuje nadležni tužilac, dok odgojne preporuke: rad u korist humanitarne organizacije ili lokalne zajednice, prihvaćanje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi, liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi primjenjuje nadležni sud, a u skladu sa poštivanjem građanskih i ljudskih prva i interesom maloljetnika i oštećenog.

Pored odgojnih preporuka, zakonodavstvo propisuje i odgojne mjere i to:

- upućivanje u disciplinski centar za maloljetnike,
- mjere pojačanog nadzora i
- zavodske mjere

Prema tome, možemo konstatovati, da za počinjene prekršaje, maloljetnik do navršenih 14 godina života nije odgovoran, maloljetniku koji je u vrijeme počinjenja prekršaja navršio 14 godina života ali nije napunio 16 godina, mogu se izreći samo odgojne mjere.

Starijem maloljetniku koji je počinio prekršaj, može se izreći bilo koja odgojna mjera kao i bilo koja sankcija kao i punoljetnom licu (novčana kazna, uvjetna osuda, ukor i zaštitna mjera) kao i mjere oduzimanja imovinske koristi i obavezna naknada štete.

Zavodske mjere –upućivanje u odgojnu ustanovu usmjerene su na zaštitu, pomoć i nadzor nad maloljetnim počiniocem krivičnog djela.

U odgojnoj ustanovi maloljetnik se upućuje u osnovnu školu i uz saglasnost roditelja u odgovarajuću srednju školu.

Odgojno popravni proces se odvija u odgojno popravnom zavodu. Međutim, trenutno u BiH ne postoji ovakav zavod, te se ova zavodska mjera nemože izvršiti.

Zakonom o izvršenju sankcija Ze-do kantona predviđeno je da se disciplinske mjere upućivanje u disciplinski centar za maloljetnike na određen broj sati u dane praznika (a najduže četiri praznika) i na određeni broj sati u toku dana izvršavaju u centrima za socijalni rad na području prebivališta maloljetnika.

Prema dostupnim podacima na teritoriji općine Zavidovići u periodu 2008-2010.godina maloljetni prestupnici se najviše pojavljuju kao narušioци javnog reda i mira i to u 46 slučajeva, zatim kao počinioci KD „Teških krađa“ u 25 slučajeva, KD „Krađa“ u 10 slučajeva i kao počinioci krivičnog djela „Teška tjelesna povreda“ u jednom slučaju.

Kantonalnom tužilaštvu prijavljeno je 38 maloljetnih počinioca, a nadležnom sudu za prekršaje prijavljeno je ukupno 25 maloljetnih prekršioца.

Stanje maloljetničke delikvencije na teritoriji općine Zavidovići

U periodu 2008.-2010. godina

U toku 2008.godine na području pod kontrolom PS Zavidovići zabilježeno je 17 krivičnih djela koje su izvršili maloljetnici od čega 10 KD „Teška krađa“ i 7 KD „Krađa“. Svih 17 maloljetnika je prijavljeno nadležnom Kantonalnom tužilaštvu.

U oblasti javnog reda i mira u istom periodu evidentirana su 2 prekršaja javnog reda i mira i to u oba slučaja tučom. Ukupno su prijavljena 4 maloljetnika.

Pored toga dogodila su se i 19 slučajeva koji su okarakterisani kao incidenti u kojima su učestvovali maloljetnici a radilo se o stinim svađama i prepirkama koji su riješeni upozorenjem policijskih službenika ili od strane pedagoških službi škole u saradnji sa roditeljima.

Tokom 2009.godine na području PS Zavidovići zabilježeno je 11 krivičnih djela od strane maloljetnih lica. Ponovo se radilo o imovinskim deliktima KD „Teška krađa“ u 8 slučajeva i KD „Krađa“ u 3 slučaja. Zbog izvršenih kantonalnom tužilaštvu je prijavljeno 14 maloljetnika.

U oblasti javnog reda i mira u toku 2009.godine je počinjeno 13 prekršaja od čega 5 tučama i fizičkim napadima, 2 naročito drskim ponašanjem, 1 prosjačenjem, 1 paljenjem pirotehničkih sredstava, 1 po Odluci o javnom redu i miru i 3 po ostalim prekršajima. Ukupno je nadležnom sudu za prekršaje prijavljeno 13 maloljetnika.

U istom periodu zabilježeno je i 11 slučajeva koji imaju obilježje incidenta i koji su riješeni u saradnji saroditeljima i menadžmentom osnovnih i srednjih škola.

U periodu 01.01.-01.11.2010.godine na području PS Zavidovići zabilježeno je izvršenje 7 krivičnih djela od strane maloljetnih lica. Počinjeno je 6 KD „Teška krađa“ i 1 KD „Teška tjelesna povreda“. Nadležnom Kantonalnom tužilaštvu prijavljeno je 7 maloljetnika za izvršenje navedenih krivičnih djela.

Iz oblasti javnog reda i mira počinjeno je 8 prekršaja javnog reda i mira i to 2 tučama, 1 naročito drskim ponašanjem, 1 prosjačenjem, 2 po Općinskoj Odluci o javnom redu i miru i 2 ostalih prekršaja. Zbog počinjenja prekršaja nadležnom Sudu za prekršaje prijavljeno je 8 maloljetnih lica. U proteklom periodu zabilježeno je 6 događaja koja imaju obilježja incidenta i koji su riješeni neformalno od strane roditelja i stručnih lica škola.

Što se tiče percepcije o sigurnosti života, rada i imovine u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova ZE-DO kantona od 2005.godine provodi se projekat „Rad policije u zajednici“ koji promovira vrijednosti i saradnje i partnerstva te zajedničkog djelovanja policijskog organa sa drugim institucijama u cilju rješavanja bezbjednosnih problema u zajednici. Pored toga u okviru ovog projekta postoji i podprojekat „Policajac u školi“ u okviru kojeg policijski službenici PS Zaavidovići opredjeljeni za rad sa zajednicom tzv. RPZ policajci promoviraju saradnju i partnerstvo sa učenicom, nastavnikom, roditeljem u cilju podizanja stepena sigurnosti skolske omladine.

U sklopu ovog projekta u školama se održavaju i prigodna predavanja na teme „maloljetničke delikvencije“, „Zloupotrebe opojnih droga“, „sigurnosti u saobraćaju“, „Nasilja u porodici“ i drugim temama.

Ovim projektom promovira se saradnja i partnerstvo sa svim relevantnim subjektima u zajednici, općinskim organima i službama, ustanovama, udruženjima građana, sportskim i kulturnim organizacijama, manjinskim grupama, vjerskim zajednicama i dr. u cilju rješavanja određenih problema i podizanja kvaliteta života i stepena sigurnosti na viši nivo.

OBRAZOVNA POLITIKA ZA MLADE

Ocjena stanja

Obrazovanje predstavlja jedan od ključnih faktora ličnog i društvenog progresa. Prema podacima koje je 2006. godine predočio MICS (UNDP), u predškolski odgoj i obrazovanje uključeno je 9 % populacije, a stopa upisa djece u prvi razred iznosi 97,2 %. Stopa upisa u srednje škole iznosi 76,2 %, a 54 % učenika završi srednju školu u redovnom roku, dok je generacijska stopa upisa srednjoškolaca na fakultete 24 %.

Na području opštine Zavidovići u 2010. godini u *Gradskom dječijem vrtiću* je smješteno 102 djece. Broj uposlenih radnika u gradskom dječijem vrtiću je 17, od cega na odgajatelje otpada 7. Prema ocjeni komisije nadležne na stanje u dječijim vrtićima, stanje u Gradskom dječijem vrtiću je zadovoljavajuće. *Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju*, na području Zeničko-dobojskog kantona je usvojen. Po prvi put se uvodi obaveza pohađanja predškolskog odgoja i obrazovanja prije polaska u devetogodišnju osnovnu školu, čime se upotpunjuje cjelokupan sistem obrazovanja i podiže kvalitet odgojno-obrazovnog procesa.

Na području opštine Zavidovići djeluju 6 osnovnih škola koje u školskoj 2010/2011 pohađa 4089 učenika. Na području opštine Zavidovići egzistira i odjeljenje Glazbene škole iz Žepča "Katarina Kosača Kotromanić". Nastavljena je implementacija koncepta devetogodišnje osnovne škole. U područnim školama u ruralnim sredinama nije u dovoljnoj mjeri razvijen predmet tjelesnog i zdravstvenog odgoja. Evidentan je problem sigurnosti učenika koji se kreću regionalnim i lokalnim putevima u školu (nedostatak pješačkih staza-sliv rijeka Krivaja i Gostović).

Primjetna je i niska stopa upisa učenika u prve razrede osnovnih škola:

- „Prva osnovna škola“ 115 učenika
- „Druga osnovna škola“ 36 učenika
- Osnovna škola „Gostović“ 49 učenika
- Osnovna škola „Hajderović“ 50 učenika
- Osnovna škola „Kovači“ 69 učenika
- Osnovna škola „Vozuća“ 45 učenika

Ukupan broj učenika upisanih u prvi razred na području općine Zavidovići je 364 učenika.

Općina u saradnji sa osnovnim školama realizuje Akcioni plan za inkluzivnu nastavu, kojeg je usvojilo Općinsko vijeće Zavidovići.

Srednjih škola na području opštine Zavidovići je 3 koje u školskoj 2010/11. pohađa 1547 učenika, od čega Gimnaziju „Rizah Odžečkić“ pohađa 405 učenika, Srednju stručnu školu 504 učenika, dok Srednju tehničku školu pohađa 638 učenika. Reforma obrazovanja u gimnazijama nudi mogućnost usmjerenja nakon završene druge godine školovanja i to na: jezičko izborno područje, društveno izborno područje, matematičko-informatičko, te prirodno izborno područje.

U Srednjoj stručnoj školi učenici se obrazuju za sljedeća stručna zvanja-zanimanja : Frizer-Vlasuljar, Prodavač, Elektroinstalater, Krojač, Zvarivač, Elektroenergetičar, Automehaničar; Bravar, Zidar-fasader-izolater, Rukovodilac građevinskih mašina, Metalostrugar, Kuhar, Instalater centralnog grijanja.

U Srednjoj tehničkoj školi učenici se obrazuju za sljedeća stručna zanimanja: Tehničar finalne obrade drveta, Ekonomski tehničar, Elektrotehničar računarske tehnike i automatike, Građevinski tehničar, Mašinski tehničar, Šumarski tehničar; Tehničar hortikulture.

Rezultati provedenog istraživanja govore da su učenici nezadovoljni izborom zanimanja koja im nude naše škole, što nameće potrebu uvođenja novih smjerova i struka.

Prolaznost učenika sa područja opštine Zavidovići je 99,15 % što je stavlja na treće mjesto u kantonu. Srednja ocjena je 3,78 što je stavlja na peto mjesto. Broj izostanaka po učeniku 36,18 što je najmanje u kantonu. Gimnazija "Rizah Odžečkić" Zavidovići je najbolje ocijenjena škola po učenju i vladanju.

Srednja ocjena po školama iznosi:

- 1) Gimnazija "Rizah Odžečkić" 4,33
- 2) Srednja tehnička škola 3,75
- 3) Srednja stručna škola 3,39

Prolaznost u školama je sljedeća:

- 1) Gimnazija "Rizah Odžečkić" 93,38
- 2) Srednja tehnička škola 99,45
- 3) Srednja stručna škola 98,07

Broj izostanaka po školama je.

- 1) Gimnazija "Rizah Odžečkić" 23,38
- 2) Srednja tehnička škola 37,57
- 3) Srednja stručna škola 40,66

Od značajnijih uspjeha učenika izdvaja se: drugo i četvrto mjesto na Kantonalnom takmičenju u matematici, prvo mjesto u rukometu za žene i drugo mjesto u rukometu za muškarce i to učenika gimnazije "Rizah Odžečkić".

Evidentan je problem prevoza srednjoškolaca sa područja udaljenih dijelova općine Zavidovići. Općina Zavidovići je za ove namijene, općinskim budžetom za 2011. u predvidjela 20 000 KM.

Uslovi za realizaciju odgojno-obrazovnog procesa su jako slabi. Opremljenost kabineta je jako slaba, izuzev kabineta engleskog jezika i informatike koji su uglavnom zadovoljavajući. Slaba opremljenost kabineta Fizike i Biologije je izražena u svim školama. Fond knjiga u svim školama je jako slab, generalno za sve škole.

Prema dodijeljenim stipendijama u 2010. godini (BiZ 257 studenata, Ministarstvo Zeničko-Dobojskog kantona 178 studenta, Općina 37 studenata) broj studenata sa područja općine Zavidovići je 480. Ovome broju može se dodati do 20 % , što znači cca 600 studenata sa područja opštine Zavidovići. Sredstava koja se izdvajaju iz općinskog budžeta za potrebe stipendiranja studenata iznose 35 000,00 KM.

Na kvalitet nastavnog procesa u osnovnim i srednjim školama utiče i nekvalitetno regulisan sistem upošljavanja mladih nastavnih kadrova. Naime, broj mladih ljudi koji su uposleni u školskoj 2010/11. godini iznosi 77 nastavnika. Većina od ovog broja uposlenih nastavnika radni odnos zasnovala je na određeno radno vrijeme, što za posljedicu ima njihovu brigu za golu egzistenciju, te uzrokuje slabim kvalitetom nastavnog procesa .

Za inkluzivnu nastavu u 2011. godini u općinskom budžetu je planirano 4 000 KM. U 2009. godini utrošeno je 6.000,00 KM na projekte osnovnih škola za inkluzivno obrazovanje, dok u 2010. godini budžetska sredstva za ove namjene nisu korištena.

Općina Zavidovići izdvaja sredstva za poboljšanje učeničkog standarda i kvaliteta obrazovanja i to za učenike generacija 3000,00 KM i sredstva za grijanje srednjih škola: 25 000,00 KM.

Za finansiranje projekta izgradnje sportske dvorane za potrebe gimnazije "Rizah Odžečkić" i Srednje stručne škole, općina Zavidovici je izdvojila 150 000,00 KM.

Veliki potencijal u modernom obrazovanju otpada na neformalno obrazovanje. U razvijenim zemljama neformalni oblici obrazovanja već koriste više od 50 % finansijskih sredstava koja se ulažu u obrazovanje, sa tendencijom dalje progresije. Istovremeno postaju jedan od preduvjeta za dobijanje finansijskih sredstava iz evropskih predpristupnih fondova. U Zavidovićima se ovo područje uglavnom odnosi na škole stranih jezika, poznavanje rada na računaru i pisanje biznis planova.

Problemi koji dominiraju sferom neformalnog obrazovanja su :

- Nepostojanje pravnog okvira za regulisanje sistema neformalnog obrazovanja
- Nepostojanje saradnje i koordinacije omladinskog i nevladinog sektora, opštinskih institucija i škola, na realizaciji zajedničkih programa neformalnog obrazovanja.

Nedostatak obrazovnog sistema jeste nepostojanje sistema dokvalifikacije i prekvalifikacije čime bi mladi ljudi postali konkurentniji na tržištu rada, te usklađenost školstva sa tržištem rada. Isto tako primjetna je i nepovezanost i slaba sardnja između pduzetnika i srednjoškolskih ustanova.

MLADI I CIVILNO DRUŠTVO

Pojam civilno društvo se često poistovjećuje s pojmom nevladine organizacije. Međutim, taj pojam je svojim obimom širi od obima pojma nevladine organizacije. Termin civilno društvo etimološki, potiče od latinske riječi *civis*, *civilis* što znači građanin. Postoje mnoge različite definicije pojma civilno društvo, ali svima njima je zajedničko slobodno udruživanje pojedinaca u udruženja raznovrsnog karaktera i usmjerenja. Jedan od pokazatelja razvijenosti civilnog društva u nekoj zemlji, a koji je važniji od broja udruženja, jeste višestruko članstvo pojedinaca u udruženjima. Na ovom višestrukom članstvu se gradi društvo koje nije samo zbir udruženja. Zahvaljujući svojoj zasnovanosti na individualnoj autonomiji, civilna udruženja ovise o volji, interesima, težnjama pojedinaca koji u njih ulaze i iz njih izlaze.

Možemo zaključiti da civilno društvo obuhvaća sve institucije i udruženja koja djeluju potpuno odvojeno od države. U užem smislu, civilno se društvo poistovjećuje s dobrovoljnim udruženjima građana. Od svih oblika civilnog društva, NVO ipak imaju jednu od najvažnijih

uloga u učvršćivanju demokratije, posebno u zemljama koje prolaze kroz tranziciju. One sudjeluju u oblikovanju političkog i društvenog života putem vanjske kontrole rada vladinih službi, vršenja pritisaka na vladu i njene odluke, zaštite ljudskih prava, promicanja vrijednosti tolerancije, prihvaćanja različitosti i solidarnosti. Ključna uloga građanskih asocijacija u građanskom društvu i demokratskoj državi jeste *izražavanje građanskih zahtjeva, njihovih želja i potreba*, s ciljem da postanu dio političkih zahtjeva i da uđu u proceduru političkog odlučivanja u institucijama vlasti.

Ove organizacije su važan oblik *političke mobilizacije i političke socijalizacije* građana. Kroz slobodu udruživanja građana društvo njeguje *pluralizam vrijednosti i mišljenja*. Značaj ovih organizacija *ogleda se u zadovoljavanju interesa i potreba građana u onim sferama u kojima te potrebe ne mogu zadovoljiti državni organi*. Da bi građansko društvo steklo željenu autonomiju potrebno je razvijati institucije civilnog društva: *javno mnijenje, interesne grupe, nevladine organizacije, društvene pokrete, slobodu medija*.

Učešće mladih u civilnom sektoru od esencijalnog je značaja za razvoj svakog društva, a posebno bosanskohercegovačkog tranzicijskog društva. Pošto položaj mladih u našem društvu još nije zadovoljavajući njihovo aktivno učešće u civilnom društvu, nevladinim organizacijama, je od značaja kao ključni faktor koji će uticati na promijenu položaja mladih u društvu. Djelovanje mladih u civilnom sektoru je od suštinskog značaja za razvoj i oporavak našeg društva.

Analize registarskih dokumenata ukazuje da je struktura udruženja odnosno nevladinog sektora na području Kantona vrlo raznolika i da su djelatnostima udruženja obuhvaćene skoro sve potrebe građana, bilo da se radi o registrovanom udruženju ili udruženju sa neformalnim statusom. Međutim, veliki broj ostalih udruženja u svojim odlukama o osnivanju navode i aktivnosti vezane za širu društvenu problematiku. Pored udruženja u oblasti socijalnog sektora brojna su udruženja koja se bave edukacijom, ljudskim pravima, problematikom djece i omladine. Među najbrojnijim udruženjima su razna sportska i kulturno-umjetnička udruženja. Treba istaći činjenicu da su u najvećem broju slučajeva članovi ovih udruženja mladi ljudi.

Služba za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu vodi evidenciju za 54 udruženja građana, iz oblasti fizičke kulture i sporta, kulture, omladinski sector, socijalne zaštite i brige o djeci, povratka izaštite ljudskih prava, ekologije i dvije posebne organizacije: MDD Merhamet i Crveni križ.

Osnovni uslovi za rad svakog udruženja je prostor za smještaj i finansijska sredstva za održavanje redovnog rada. Veliki broj udruženja, prilikom donošenja odluke o formiranju nema planski riješeno pitanje smještaja i finansiranja, što otežava rad i često dovodi do nesporazuma u smislu obaveze općinskih organa vlasti da rješavaju ove probleme.

Naime, Zakon o udruženjima i fondacijama FBiH utvrđuje obavezu udruženja da imaju naziv i sjedište prilikom upisa u registar, što predstavlja obavezu udruženja da samostalno obezbijede smještaj kao uslov za registraciju. Kada je u pitanju finansiranje, Zakon je utvrdio da imovinu udruženja čine na prvom mjestu članarina, dobrovoljni priloz i pokloni i na trećem mjestu prihodi iz Budžeta što dalje pretpostavlja obavezu udruženja da kod registracije imaju dovoljan broj članova ili drugi siguran izvor finansiranja za obezbjeđivanje sredstava za redovan rad.

Sredstva za redovan rad udruženja obezbjeđivana su do 2010. godine sa Transfer za društvene organizacije i udruženja. Raspodjela na Transferu za društvene organizacije i udruženje vršena je na osnovu godišnjih izvještaja i programa rada koji se dostavlja službi za društvene djelatnosti i kriterija koje utvrđuje Općinski načelnik. Od 2011. godine uveden je novi Transfer za podršku udruženjima-nevladinom sektoru i sredstva će se dodjeljivati putem javnog poziva.

Udruženja građana koja u toku programske godine imaju, osim redovnog rada, planirane i različite aktivnosti iz oblasti kulture, sporta, omladinskog sektora, ostvarivanje ljudskih prava,

zaštita prava djeteta, socijalne i zdravstvene zaštite, razvijanja ekološke svijesti kod mladih i sl., obezbjeđuju budžetska sredstva za realizaciju tih projekata po pripadajućim transferima.

Saradnja između lokalne vlasti i udruženja građana

Odnosi između udruženja građana (nevladinog sektora) i lokalnih organa vlasti pozicionirani su Zakonom o udruženjima i fondacijama F BiH, a bliže razrađeni odredbama Statuta općine Zavidovići kroz utvrđene obaveze lokalne vlasti prema zadovoljavanjima interesa građana lokalne zajednice. Zbog iskazanih potreba da se ova problematika bliže reguliše, 2007. godine potpisan je Sporazum između Općinskog vijeća, Općinskog načelnika i nevladinih organizacija (udruženja građana) koje djeluju na prostoru općine Zavidovići.

Sporazum predstavlja njihovo opredjeljenje da se, dugo vremena podržavani rad i razvoj udruženja građana (nevladinog sektora) u različitim oblastima života i rada na općini Zavidovići, uredi ovim aktom u cilju da se, na osnovama zajedničkih vrijednosti koje ostvaruje nevladin sektor i lokalne uprave, uspostave jasne, efikasne i transparentne procedure međusobne saradnje i partnerstva. Potpisanim sporazumom organi lokalne vlasti i udruženja građana su se usaglasili da se u međusobnoj saradnji i pridržavanju zajedničkih vrijednosti i građanskih inicijativa koje proizilaze iz Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, Ustava BiH, Ustava FBiH, Ustava ZE-DO kantona, Zakona o principima lokalne samouprave Federacije BiH, Zakona o lokalnoj samoupravi ZE-DO kantona i Statuta općine Zavidovići, koje su temelj i okvir za prava građana da se slobodno i bez ograničenja međusobno udružuju u izgradnji demokratskog društva zasnovanog na:

- učešću građana u odlučivanju;
- individualnoj slobodi i odgovornosti;
- saradnji lokalnih vlasti i građana;
- građanskoj solidarnosti, toleranciji i uvažavanju različitosti;
- socijalnoj pravdi;
- ličnom integritetu;
- uvažavanju različitih formi institucionalnog djelovanja;
- transparentnosti i
- trajnoj usmjerenosti ka stvaranju djelotvornih normativa koji će unaprijediti odnose između općinskih vlasti i nevladinih organizacija.

Općinsko vijeće i Općinski načelnik, svjesni svojih obaveza i odgovornosti u pružanju usluga građanima općine, ovim Sporazumom prihvatili su udruženja građana-nevladine organizacije kao partnere u zadovoljavanju javnih potreba i interesa građana općine Zavidovići. Sporazum je nametnuo i obavezu udruženjima građana da se organizaciono i kadrovski osposobljavaju te unapređuju i uvezuju svoj rad u saradnji sa lokalnim organima vlasti.

S ciljem dalje implementacije Sporazuma u praksi, jedan broj udruženja građana iz oblasti kulture, omladinske politike, socijalne i dječije zaštite i zaštite ljudskih prava i prava manjina povezo se u Afirmativnu neformalnu grupu i o tome je u martu mjesecu 2009. godine potpisan Protokol o saradnji nevladinih organizacija i udruženja građana općine Zavidovići čije su programske aktivnosti vezane za sektor kulture i rada sa mladima.

Ova grupa-mreža UG-a je pokrenula niz aktivnosti koje imaju za cilj organizaciono i kadrovsko jačanje udruženja i kvalitetniju saradnju sa lokalnim vlastima u cilju zadovoljavanja potreba i interesa građana u oblastima u kojima djeluju.

Na osnovu trenutno raspoloživih informacija može se reći da su udruženja na području općine dala veliki doprinos zadovoljavanju potreba građana u raznim oblastima života. U odnosu na korisnike i članstvo evidentna su tri osnovna oblika udruženja: udruženja koja rade za članstvo (naprimjer udruženja lovaca, ribara, invalida, boraca itd.), udruženja koja rade samo za korisnike (udruženja za djecu, borbu protiv narkomanije, humanitarne organizacije i sl.) i kombinovana udruženja koja se osnivaju i za korisnike i za članstvo (sportske organizacije, organizacije za mlade, staleške organizacije itd.). Dominatni status aktivista je volonterski.

Na području općine Zavidovići su primjetne pozitivne promjene u učešću mladih u političkom životu. Sve ove aktivnosti vezane za ustoličenje omladinske politike imaju za cilj da pokrenu proces političkog angažmana mladih i razbijanje shvatanja da mladi nisu u stanju da nose teret svojih obaveza za učešće u razvoju demokratskih odnosa i građenju društva po mjeri i potrebama građana i mladih koji čine preko 1/3 ukupnog stanovništva Kantona. Da će trebati još mnogo truda i konkretnih aktivnosti za aktiviranje mladih i umanjenje averzije prema političkom i društvenom angažmanu, pokazuju i rezultati istrživanja na nivou Kantona i na nivou BiH.

KULTURNO I MEDIJSKO DJELOVANJE MLADIH

Kultura i mladi

Nesumnjivo je da je kultura u cjelini i po svome smislu društveni fenomen i jedna od najbitnijih ako ne i najbitnija karakteristika čovjeka i ljudskog roda uopće (niti jedna druga vrsta nema kulturu).

Kao jedinstvena društvena pojava, kultura u najširem smislu označava skup cjelokupnih dostignuća čovjeka. Uključuje u sebe sve načine ljudske aktivnosti, sve forme društvenog života. Kultura obuhvata cjelokupno ljudsko znanje i načine ponašanja, sve tekovine koje je čovjek proizveo svojom materijalnom i duhovnom djelatnošću. Kultura je sve ono po čemu se čovjek razlikuje od životinje.

Na osnovu ove definicije kulture moglo bi se reći da je kultura vrlo kompleksna društvena pojava koja obuhvata najšire shvaćenu oblast duhovnog i materijalnog stvaralaštva i ima izuzetno važnu ulogu. Umjetnost i kultura postoje u višestrukim formama, stalno se razvijaju i uvijek su odraz društva u kome nastaju. Mladi ljudi, kroz svoju kulturnu praksu i svoje mogućnosti iniciranja, istraživanja i inoviranja, grade i imaju značajnu ulogu u oblasti kulture i umjetnosti. Možemo razlikovati dva aspekta položaja mladih u kulturi: mlade kao primatelje i potrošače svih kulturnih aspekata i mlade kao stvaraoce kulture. Oblast kulture je različito uređena na entitetskom i kantonalnom nivou u BiH što dovodi do nepreglednosti djelovanja u njima i preklapanja nadležnosti pojedinih institucija.

Nedostaje odgovarajući pravni okvir za ove oblasti, nedostaju institucionalni kapaciteti, slaba je koordinacija i saradnja između različitih nivoa vlasti i mladih, finansijski problemi su vrlo česti, nedostaju javni prostori za mlade na općinskom nivou (što predstavlja problem i kod organizovanja neformalnog obrazovanja i sudjelovanja mladih, te općenito rada sa mladima).

Kultura mladih jedan je od osnovnih elemenata identiteta mladih i iznimno važno područje njihove afirmacije, komunikacije i stila života. To je zapravo područje kroz koje mladi kritički preispituju tradicionalne kulturne obrasce i naslijeđe kao dio svojega identiteta i stvarajući nove obrasce i estetiku kreiraju prostor za vlastito prepoznavanje i djelovanje.

Nerijetko se pod pojmom kulture mladih podrazumijeva alternativno i vaninstitucionalno kulturno stvaralaštvo mladih, no ti su segmenti tek dio kulture mladih jer u nju spadaju i mnogi oblici institucionalnoga kulturnoga i umjetničkog stvaranja kroz koje se nastoji afirmirati puno veći broj mladih. Istraživanja pokazuju da je zainteresovanost građana za navedene sadržaje vrlo neujednačena, a za neke manifestacije jako slaba a naročito je evidentno da je loša posjećenost mladih. Uzroci tih problema se naziru u niskom standardu stanovništva, niskom nivou kulturne svijesti kao i neprilagođenosti kulturnih programa i sadržaja stvarnim potrebama i senzibilitetu mladih. Potrebe mladih se na direktan način mogu zadovoljiti njihovim stalnim i značajnim uključivanjem u planiranje i organizovanje kulturnih manifestacija i svih drugih aktivnosti povezanih sa kulturom.

Udruženja i javne ustanove u oblasti kulture

DLU "Impresija", KUD „Krivaja“, BZK "Preporod", HKD "Napredak", KBD "Zavidovići", UG „Duga“, UG „Harfa“, Dramski studio „NO NAME“, JU „Javna biblioteka“, JU „Centar za kulturu“. Ovdje se mogu navesti i sekcije osnovnih i srednjih škola iz oblasti kulture.

Manifestacije koje se organiziraju:

1. Međunarodna likovna kolonija „ Proljeće u Zavidovićima“
2. Kulturna manifestacija “Ljeto u gradu”
3. Festival “Raspjevana jesen”
4. Božićni koncert
5. Bajramska Akademija
6. Mini play back show
7. Vedriji osmijeh

Ocjena nivoa kulturnih događaja

Ako se jednostrano gleda, tada je nivo kulturnih događaja nizak i jedva zadovoljavajući. Kulturnih dešavanja je malo i oni projekti koji se realiziraju nemaju dovoljno podrške . Naravno da je teška ekonomska situacija na području naše Općine uzrok tome, ali i nedovoljno volje i umijeća da se nađu rješenja za institucije iz kulture i podrže projekti koji su vrijedni. Potrebno je napraviti projekte i vrednovati ih prema njihovoj kvaliteti i značaju za zajednicu.

No, ako se uzmu svi parametri: koliko se ulaže u kulturu, u kakvom je stanju infrastruktura, na koji način, ko se bavi i ko organizuje kulturne događaje (uglavnom na amaterskoj osnovi, izuzev dramskih predstava), odnos građanstva naspram kulturnih događaja i dr., tada možemo reći da nivo i nije toliko loš.

Uzmimo za primjer: Međunarodna likovna kolonija, Festival Raspjevana jesen, Ljeto u gradu izložbe slika, književne večeri, smotra folklora, akademije u povodu državnih i vjerskih praznika, Mini playback show, Pjesmarica, teatar u prirodi, škola plesa, škola drame i drugi sadržaji. Dakle, kada se uzme u obzir da ih organizuju uglavnom amateri (iznimka dir. JU Centar za kulturu), da ne postoje uređeni prostori, bine, kulise, instrumenti, nošnje, smještajni kapaciteti, (ne)školovan kadar, kako tada nešto zamjeriti nivou na kojem se kulturni događaj organizuje.

Interes mladih za kulturne događaje

Interes mladih za kulturna događanja je uistinu velik, ali im treba ponuditi kvalitetne sadržaje i prilagoditi ih njihovim potrebama.

Tu važnu ulogu imaju i javne ustanove i udruženja u oblasti kulture. I jednima i drugima je neophodna jača finansijska potpora u smislu da se izdvajanja u općinskom budžetu za kulturu izjednače sa izdvajanjima za sport.

Udruženja u oblasti kulture i kulturnog stvaralaštva trebala bi, uz veću finansijsku podršku, otvarati širu lepezu kulturnih sadržaja, osim njegovanja kulturne baštine kroz folklorne sekcije, kao što su muzičke, horske i dramske sekcije, čime bi se privukao veći broj mladih u rad sekcija i pružili potpuniji kulturni sadržaji. Trenutno ova udruženja okupljaju oko 240 mladih i na povećanju interesa mladih treba stalno raditi.

Ne smijemo dozvoliti da diskoteke i kafići u našem gradu imaju dominantno mjesto u kulturnom životu i provodu mladih, ali ako uzmemo statističke prognoze tih navoda jasno je da mladima nedostaje adekvatan sadržaj kulturnih događaja, na čemu svi zajedno trebamo poraditi.

Prilagođenost kulturnih sadržaja u našem gradu

Prilagođenost kulturnih sadržaja potrebama mladih u našem gradu je relativna, da li zbog finansijske situacije ili nedovoljne stručnosti i volje koja je uistinu potrebna kako bi naš grad imao šta pružiti mladima ali i svima ostalima građanima u kulturi.

Moramo biti realni i reći da kulturne manifestacije koje su naprijed navedene donekle građane drže kulturno osviještenim i da su prilagođene za sve uzraste, ali se moramo složiti da je to malo u odnosu na potrebe i potencijal kojim se raspolaže među mladima.

Manifestacija „Ljeto u gradu”, u organizaciji Centra za kulturu, možda je najbolji pokazatelj da su građani Zavidovića žedni kulturnih dešavanja, a to najbolje ilustruje podatak da je u 2010. godini ovu Manifestaciju posjetilo oko 50.000 stanovnika općine.

Mladi u kreiranju kulturne politike

Mladi nemaju dovoljno ili skoro nikako uticaja na kreiranje kulturne politike, no, treba im dati dovoljno prostora da progovore ali ne treba ih pustiti na vjetrometinu da se sami bore, već uz podršku i razumijevanje lokalne zajednice i iskusnih kulturnih radnika, naći odgovarajući model kako da se njihov glas čuje i poštuje. Isto tako, ukoliko mladi žele aktivniju ulogu trebaju artikulirati svoje potrebe i ideje i pronaći podršku za njih kroz institucije sistema. Zakon im daje mogućnost, trebaju ih iskoristiti.

JU Centar za kulturu

Javna ustanova „Centar za kulturu“ Zavidovići osnovana je davne 1956. godine kao Dom kulture „Vladimir Nazor“. Danas, zgrada Doma kulture se nalazi u jako lošem stanju. Od 2005. godine na sanaciji je urađeno sljedeće: urađena je kotlovnica i omogućeno zagrijavanje zgrade, sanacija hola na ulazu u kino salu, sanacija jedne garderobe i podrumski prostor. Međutim, trenutno je prioritet sanacija krova, ali su za to potrebna velika sredstva, koja Ustanova ne može sama obezbijediti, zatim tu su još stolarija, elektroinstalacije itd. Ustanova se finansira iz budžeta općine Zavidovići sa Transfera Centar za kulturu-kulturne djelatnosti koji u 2011. godini iznosi 70.000,00 KM, te od ostvarenih prihoda osnovne djelatnosti kao i redovnih i povremenih izdavanja viška poslovnog prostora za zakup čiju proceduru obavlja Osnivač.

JU „Javna biblioteka“ Zavidovići

J.U. „Javna biblioteka“ Zavidovići vrlo uspješno ostvaruje svoju funkciju zadovoljavanja potreba građana, posebno mladih za knjigom. Projekat koji se trenutno realizira upravo je vezan za mlade. Omladinski kutak Javne biblioteke kao multimedijalni centar pruža mladima prostor za učenje, kreativno izražavanje i traženje podrške za svoje ideje. Ovaj projekat podržan je od strane Međunarodne organizacije a njegove dalje aktivnosti zavisit će od podrške strane zajednice. Biblioteka koristi sredstva iz budžeta Općine za nabavku knjiga u visini od 8.000.00 KM na godišnjem nivou.

Sredstva iz budžeta za kulturu

Da je kultura nesumnjivo bitan faktor u društvu to pokazuje ovogodišnje izdvajanje iz budžeta za kulturne djelatnosti i manifestacije u vrijednosti od 30.000 KM, što je u odnosu na 2010. godinu povećano za 10.000 KM.

Također bitno je napomenuti da je transfer Centru za kulturu- sanacija Doma kulture, povećan na 50.000 KM što je u odnosu na 2010. god. veći za 20.000 KM. Transfer Centru za kulturu- za redovnu djelatnost povećan na 70.000 KM, što je u odnosu na 2010. god, povećan za cca 30.000 KM.

Ovim uvidom može se zaključiti da je svijest o važnosti kulture podignuta na jedan viši nivo, ali da se može i mora više uraditi svi smo svjesni toga, posebno kada su u pitanju finansijska podrška, obezbjeđivanje prostora za rad, osmišljavanje novih kulturnih sadržaja kroz kulturne manifestacije, veća medijska zastupljenost culture kroz lokalne medije i slično.

Medijsko djelovanje mladih

U složenim društvima i u integriranoj Evropi koja nudi mnoge izazove i mogućnosti, aktivno sudjelovanje u društvu se ne može zamisliti bez pristupa informacijama i najšireg shvaćenog informisanja. Poštivanje demokratije, ljudskih prava i osnovnih sloboda implicira pravo svih mladih ljudi da imaju pristup kompletnim, objektivnim, razumljivim i pouzdanim informacijama za sva njihova pitanja i potrebe. Pravo na informiranje (evropski termin za ovu djelatnost je „omladinski informativni rad“) je prepoznato u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima, Konvenciji o pravima djeteta, Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, te u Preporuci Vijeća Europe koja se tiče informiranja i savjetovanja mladih u Evropi.

Vlasti na lokalnom nivou trebaju imati posebne instrumente i načine za informiranje mladih, što je na neki način i obaveza na osnovu domaće legislative poput Zakona o slobodi pristupa informacijama, te evropskih dokumenata: U Evropskoj povelji o učešću mladih u životu na općinskom i regionalnom nivou se navodi da je aktivan i neovisan nevladin sektor najbitniji elemenat jednog suštinski demokratskog društva koji olakšava građanima redovnu uključenost i uticaj na odluke i akcije.

Zbog toga je od iznimnog značaja da mladi ljudi budu informisani, ohrabreni i podržani u učešću u društvenom životu u svojim zajednicama.

Evropska povelja o učešću mladih u životu na općinskom i regionalnom nivou govori da je lokalna vlast dužna podržati grupe mladih (omladinski radnici, studenti ili volonteri) i projekte NVO-a koje favoriziraju mobilnost mladih, kako odlazaka mladih iz BiH u inostranstvo, tako i organiziranja različitih aktivnosti uz učešće mladih iz inostranstva (seminari, kampovi, radionice i sl.). Posebno treba imati u vidu da su u seoskim područjima mobilnost i prijevoz neophodne pretpostavke kvalitetnog života.

Stanje lokalnih medija na Općini Zavidovići

Radio 1503 Zavidovići

U općini Zavidovići postoji jedna lokalna radio stanica, Radio 1503 Zavidovići, koja se emituje na AM frekvenciji od 1503 KHz. Na radiju su trenutno zaposlene tri osobe, Uz stalne uposlenike djeluju i dva spoljna saradnika. Radio stanica je smještena u starom hotelu u neadekvatnim i oronulim prostorijama. Tačnu slušanost radio Zavidovića nije moguće utvrditi, ali postoje neka mjerila da se slušanost Radio Zavidovića lagano povećava.

Novine ZaN

Trenutno u Zavidovićima egzistiraju jedne lokalne novine „ZaN“, koje su pokrenute od strane JU “Centar za kulturu” i koje se finansiraju iz budžeta općine. Novine jednim dijelom otkupljuje općina, koja jedan dio novina distribuira prema mjesnim zajednicama i školama, a drugim dijelom se distribuira na nekoliko kioska postavljenih u gradu. Uslovi u kojima se pripremaju novine su izuzetno loši, obzirom da se nemaju sva potrebna sredstva koja su neophodna za obavljanje te vrste posla. Novine sa svojom koncepcijom, koju treba stalno dograđivati, pružaju mogućnost građanima općine Zavidovići da budu informisani o događajima iz različitih oblasti na općini.

KTV Zavidovići

Kablovska televizija Zavidovići je privatna firma kabel-operatera i jednim svojim dijelom ima televizijski program namjenjen građanima općine Zavidovići, a koji programskom šemom i sadržajem ne zadovoljava cjelokupne potrebe i interese građana. Nažalost, općina Zavidovići nema televiziju, kakvu imaju naše susjedne općine i općine šire u regionu, a čije bi osnivanje trebao biti jedan od prioriternih zadataka lokalne zajednice.

Internet portali

Napretkom tehnologije nesumnjivo je da su internet portali danas mediji na koje se javnost najviše oslanja i koje najviše posjećuju. U našem gradu postoje četiri portala, koja su u funkciji informisanja građana o trenutnom dešavanju kako u našem gradu tako i šire. Portali koji egzistiraju su: znovine.com, zavidovici.eu, zdici.com i zavidovici.ba.

SOCIJALNA ZAŠTITA I STANDARD MLADIH**Socijalna zaštita mladih**

Socijalna zaštita je organizirana djelatnost države, usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. Socijalnom potrebom smatra se trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događanjima, elementarnim nesrećama, općom ekonomskom krizom, psihofizičkim stanjem pojedinca ili drugim razlozima koji se ne mogu otkloniti bez pomoći drugih lica. (Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom, član 11., stav 1. i 2., "Službene novine FBiH", broj: 36/99)

Ostvarivanje prava na socijalnu zaštitu je u nadležnosti entiteta i kantona. Socijalna davanja i naknade ovise o finansijskoj situaciji u kantonima, ali i spremnosti kantona da usklade svoje zakone sa federalnim, te tako su naknade za određeni oblik socijalne zaštite različite od kantona do kantona (npr. visina dječijeg dodatka u Zeničko-dobojskom kantonu je 12,40 KM, u Tuzlanskom je 30,00 KM, a u Sarajevskom kantonu je 40,00 KM, slično je i s naknadama za stalnu novčanu pomoć). Zakoni regulišu ostvarivanje prava na socijalnu zaštitu prema kategorijama, a ne prema stvarnoj potrebi i nivou ugroženosti pojedinca. Zbog ovakvog zakonskog rješenja veliki broj građana, koji su u potrebi za socijalnom zaštitom, je ne ostvaruju jer ne pripadaju nekoj od zakonom predviđenih zaštićenih kategorija.

Određene kategorije stanovništva, kao što su žene, naročito one koje koriste porodijsko odsustvo, djeca i mladi, osobe sa invaliditetom nemaju adekvatnu zaštitu. Žene-porodilje izložene različitim pritiscima ili iz straha da će izgubiti posao, vraćaju se sa porodijskog mjesec-dva nakon poroda, iako domaće zakonodavstvo predviđa mogućnost od godinu dana porodijskog odsustva. Veliki broj žena vraća se na posao mnogo prije isteka porodijskog odsustva i zbog naknada koje su nedovoljne i destimulirajuće, što je jednim dijelom uzrok pada nataliteta u BiH. Zabilježen je i porast zloupotrebe djece zbog rada na ulici ili prosjačenja. Prisiljavanje djece na ovakav rad najčešće se vrši od strane roditelja, a opravdava se osiguravanjem egzistencije porodici. Ovakav rad djece je zabranjen domaćim zakonima i krajnje je štetan za djecu. Ne postoji efikasan sistem zaštite djece koji bi ih trebao ukloniti s ulice, a članove porodice koji na ovakav način zloupotrebljavaju i iskorištavaju djecu, drastično sankcionisati. Ne postoje odgovarajući i dovoljan broj institucija za zaštitu, smještaj i obrazovanje ove djece. Zbog ignorisanja ovog problema, posljednjih godina zabilježen je značajan porast maloljetničke delikvencije, te slučajeva višestrukih povratnika u vršenju krivičnih djela među maloljetnicima.

Osnovnu djelatnost socijalne zaštite u općini Zavidovići sprovodi JU Centar za socijalni rad Zavidovići. Preko Centra se ostvaruju prava na sve zakonom predviđene oblike socijalne zaštite:

- stalna novčana pomoć
- jednokratna i privremena novčana pomoć
- novčana naknada zaposlenim i nezaposlenim porodiljama
- dječiji dodatak
- novčana naknada za tjelesno oštećenje
- osposobljavanje za život i rad
- smještaj u ustanovu socijalne zaštite
- briga o djeci bez roditeljskog staranja
- zdravstvena zaštita.

Stalna novčana pomoć je novčana naknada nesposobnim za rad, odnosno spriječenim u ostvarivanju prava na rad, i to licima potpuno nesposobnim za samostalan rad i privređivanje, a ostvaruje se na osnovu Nalaza i mišljenja Instituta za medicinsko vještačenje, djeci do navršanih 15 godina života, a ako su na redovnom školovanju, do navršanih 27 godina života, ženi za vrijeme trudnoće, porođaja i poslije porođaja, u skladu sa propisima o radu, licima sa trajnim

smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju, a uz uslov da nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje (prihodi do 10% od prosječne plaće Kantona za svakog člana domaćinstva) i da nemaju članova porodice koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju ili ako ih imaju, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja. Na području općine Zavidovići evidentirano je 15 korisnika stalne novčane pomoći starosti do 30 godina (ukoliko imaju djecu i supružnike nesposobne za rad i privređivanje, pravo na stalnu novčanu pomoć priznaje se i njima).

Jednokratna i privremena novčana pomoć je davanje materijalno neosiguranom licu ili porodici koja se nađe u stanju socijalne potrebe zbog liječenja, odlaska i povratka s liječenja, otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora, izvršavanja odgojne mjere, elementarne nepogode, pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, smrti jednog ili više članova porodice, iznenadnih nesretnih događaja u porodici i drugih okolnosti koje uzrokuju stanje socijalne potrebe. Na području općine Zavidovići u evidentirano je 30 mladih korisnika jednokratne ili privremene novčane pomoći.

Novčana naknada umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta iznosi 80% od prosječne plaće koju je porodilja ostvarila u periodu od šest mjeseci prije početka korištenja porođiljskog odsustva. Novčana naknada zaposlenoj porodilji ne može biti veća od posljednje objavljene prosječne neto plaće Kantona, a ni manja od 200,00 KM. Zakonom o radu FBiH predviđeno je da žene-majka u radnom odnosu, a koja doji dijete, može raditi pola radnog vremena do godinu dana starosti djeteta i da ima naknadu plaće kao da radi puno radno vrijeme. Činjenica je da gotovo niti jedna majka ne koristi ovu pogodnost, najviše zbog toga jer poslodavci nisu spremni da snose troškove novčane naknade za vrijeme koje žena ne provede na radu. U 2010. godini pravo na novčanu naknadu porodilji u radnom odnosu ostvarila je 71 porodilja.

Novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu ostvaruje se u vidu jednokratne novčane pomoći u iznosu od 150,00 KM po svakom novorođenčetu, novčane pomoći za opremu novorođenog djeteta u iznosu od 15% od posljednje objavljene prosječne plaće Kantona i novčanih davanja za pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci starosti i dodatnu ishranu majke-dojilje u mjesečnom iznosu od 10% od posljednje objavljene prosječne plaće Kantona. U 2010. godini pravo na novčanu naknadu ostvarila je 161 porodilja.

Dječiji dodatak je novačna naknada koju ostvaruje porodica sa djecom koja se neposredno brine o djetetu, čiji mjesečni prihodi, po članu domaćinstva, ne prelaze iznos od 15% od posljednje objavljene prosječne neto plaće Kantona i utvrđen je u mjesečnom iznosu od 2% od posljednje objavljene prosječne neto plaće Kantona po djetetu. Djetetu bez jednog ili oba roditelja, porodici koja ima dijete ometeno u fizičkom ili psihičkom razvoju i porodici u kojoj jedan ili oba roditelja imaju najmanje 60% oštećenja organizma, pripada pravo na dječiji dodatak bez obzira na imovinske uvjete i mjesečni iznos je 3% od posljednje objavljene prosječne neto plaće Kantona. Preko Centra pravo na dječiji dodatak je ostvarilo 1388 korisnika.

Novčana naknada za tjelesno oštećenje je oblik zaštite lica sa 90% i 100% oštećenja organizma i ostvaruje se u vidu lične invalidnine, dodatka za njegu i pomoć od strane drugog lica i naknade za ortopedski dodatak. Ovo pravo zagarantovano je Zakonom o socijalnoj zaštiti FBiH i ZE-DO kantona, ali povoljnije je prema Federalnom zakonu i korisnici se odlučuju za njega. Evidentirano je 109 korisnika starosti do 30 godina koji imaju novčanu naknadu za tjelesno oštećenje.

Pravo na **osposobljavanje za život i rad** ostvaruju djeca ometena u psiho-fizičkom razvoju do navršenih 15 godina života kroz osnovno obrazovanje i odgoj u ustanovama namijenjenim djeci sa smetnjama u psiho-fizičkom razvoju ili u posebnim odgojnim grupama u odgovarajućim ustanovama za osnovno obrazovanje. Ukoliko dijete zbog psiho-fizičkih sposobnosti nije bilo u stanju završiti osposobljavanje za život i rad u predviđenom roku, pravo na osposobljavanje za život i rad ostvaruje do navršenih 18 godina života. Pravo na smještaj u ustanovu radi osposobljavanja za život i rad ostvarilo je 6 djece.

Smještaj u ustanovu socijalne zaštite može ostvariti dijete ili odraslo lice kojem je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju njihovih životnih potreba, a ne može ih ostvariti u vlastitoj porodici ili na drugi način. U ustanovama socijalne zaštite smješteno je 18 lica mlađih od 30 godina.

Briga o djeci bez roditeljskog staranja je oblik zaštite maloljetnih osoba bez roditeljskog staranja koja nisu u mogućnosti starati se o sebi, svojim pravima, interesima i obavezama. Evidentirano je 8 djece bez roditeljskog staranja i nalaze se na smještaju u drugim porodicama.

Zdravstvenu zaštitu preko Centra ostvaruju određene kategorije lica koja nisu zdravstveno osigurana po drugom osnovu. To su korisnici prava na stalnu novčanu pomoć, civilne žrtve rata, osobe smještene u ustanovu socijalne zaštite, osobe pod starateljstvom. Pravo na zdravstvenu zaštitu ostvarilo je 75 osoba.

Civilna žrtva rata je lice kod kojeg je tokom rata ili neposredne ratne opasnosti, usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja ili nestanak ili pogibiju lica. Posebna kategorija civilnih žrtava rata su lica koja su preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje. Evidentirano je 20 korisnika naknade za civilne žrtve rata.

Socijalni položaj mladih

Postojeći administrativno pravni aparat u BiH nema sposobnost da prepozna stvarne potrebe mladih, u cjelini, pa ni specifičnih populacijskih grupa. Socijalna politika prema mladim nije usmjerena na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti mladih, niti na poboljšanje ukupnog društveno-ekonomskog položaja mladih. U svakom društvu postoje posebne populacijske grupe koje su zbog svojih specifičnih karakteristika mnogo bliže granici siromaštva i socijalnom isključivanju od ostalih grupa. Populacija mladih je osjetljiva grupa i mnogo bliža granici siromaštva nego populacija odraslih. Problemi mladih su u vezi sa prijelazom iz doba mladosti u zrelo doba, a zbog društveno-ekonomske situacije u BiH, taj prijelaz je značajno produžen. Najveći problemi mladih su:

1. **Nezaposlenost** – mladi bez obzira na stepen obrazovanja i zanimanje, teško nalaze posao i većina živi na teret roditelja ili radom “na crno”, što dovodi do siromaštva, nezainteresovanosti mladih za uključivanje u društvo, pesimizma kod mladih.

2. **Neriješeno stambeno pitanje** – ne postoje povoljni krediti niti koji drugi oblik finansiranja od strane Kantona i Općine koji bi pomogli mladima pri kupovinu stana ili izgradnji kuće, niti se grade novi stanovi koji bi omogućili da mladi lakše dođu do stana. Naime, broj postojećih stanova je mali i ne odgovara potrebama rastućeg broja stanovništva, a poslije rata nije izgrađena niti jedna stambena zgrada u gradu.

3. **Ne postoje odgovarajući prostori i dovoljan broj sadržaja za popunu slobodnog vremena**, osim kladionica, zabavnih salona i kafića, a mladi često navode kako se ništa zanimljivo ne događa u njihovom gradu.

4. **Mladi nisu dovoljno zastupljeni u vlasti**, a u slučaju da jesu, nemaju mnogo uticaja na vlast. Ideje koje imaju mladi teško mogu biti realizovane jer često nemaju podršku od strane vlasti.

5. **Obrazovni sistem nije prilagođen potrebama mladih**, ne prati razvoj tehnologije i ne vodi računa o potrebama za radnom snagom, odnosno školuju se kadrovi za koje već godinama nema potrebe.

6. **Male plaće zaposlenih i nizak standard** – malobrojni zaposleni mladi teško rješavaju stambeno pitanje, ne odlučuju se za rađanje više djece, ne mogu podmiriti sve životne troškove.

7. **Nepostojanje podsticaja za rađanje, odnosno za rast nataliteta** – zaposlene porodilje imaju malu novčanu naknadu za vrijeme porodijskog odsustva, nema novčane nagrade svakoj porodilji niti porodicama koje imaju više djece.

Imajući u vidu navedeno, može se reći da veliki dio populacije mladih spada u društveno isključenu grupu i da su mladi bez ikakvog učešća u zajednici, da ne ostvaruju osnovna prava, da im je budućnost neizvjesna i da se njihov glas ne čuje kroz postojeće institucionalne mehanizme.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA MLADIH I BORBA PROTIV OVISNOSTI

Uvod

Mladost je specifično životno razdoblje u kojem se uz tjelesno i duševno sazrijevanje odvija i proces integracije pojedinca u društvenu zajednicu. Tokom tog razdoblja od mladih se očekuje da razviju socijalne vještine i preuzmu trajne društvene uloge na svim područjima ljudskog djelovanja.

Taj proces u pravilu traje dok se ne postigne odgovarajući stepen socijalne autonomije, odgovornosti i samostalnosti.

Korištenje zdravstvenih usluga je uslovljeno osjećajem i shvatanjem da je nastupio poremećaj zdravlja i da je zdravstvena usluga potrebna. Taj osjećaj poremećaja i zahtjev za uslugom može biti subjektivne naravi bez vidnih oštećenja zdravlja i funkcija organizma ali i objektivnog poremećaja i ispada nekih funkcija. Obim korištenja zdravstvenih usluga proširuje se i kategorijom svjesnih zloupotreba u korištenju usluga ali i preventivnim pregledima za koje pacijent ne osjeća potrebu. Iz ovoga je jasno vidljivo da postoji značajna razlika između zahtjeva i potreba za uslugama, a istovremeno i razlika između potreba stanovništva za zdravstvenim uslugama i objektivnim materijalnim mogućnostima za njihovo zadovoljenje. Stoga je neophodno postaviti prioritete koji će biti u skladu sa najozbiljnijim zdravstvenim potrebama i sa onim što je najkorisnije za zajednicu, pri čemu će program i planovi rada biti takve kvalitete da garantuju da će se raspoloživim sredstvima postići obećani ciljevi i da će biti izvedeni na najjeftiniji mogući način.

Upravljanje zdravstvenom zaštitom znači svrsishodno iskorištavanje zdravstvenih resursa za ostvarivanje onih ciljeva i prioriteta koji najbolje zadovoljavaju zdravstvene potrebe stanovništva. Njihovo efikasno korištenje znači pružanje zdravstvenih usluga na način koji će povećati zadovoljavanje zdravstvenih potreba a smanjiti troškove pružanja datog obima zdravstvenih usluga.

Da bi se omogućilo uspješno funkcionisanje zdravstvene zaštite neophodno je vršiti adekvatno planiranje, odnosno utvrditi zadatke i ciljeve koje u budućoj akciji treba ostvariti, razraditi metode i puteve kojima će se to postići, i predvidjeti sredstava i postupke koji su za to potrebni.

Edukacijom mladih iz oblasti zdravih prehrambenih i životnih navika, treba stvoriti prostor, da kroz praktičizam i učenje, dođu do zdravlja, da isto znaju održavati te da im se obezbjedi uslovi za lično dobrostanje.

Problemi vezani za životnu sredinu postali su veoma složeni i zahtijevaju posebnu pažnju, pogotovo kada je riječ o mladima i njihovom zdravlju. Angažovanje cijele zajednice i

aktivno učešće mladih u stvaranju zdrave i nezagađene životne sredine jedan je od primarnih ciljeva u oblasti zdravstvene zaštite mladih.

Program zdravstvene zaštite predstavlja skup svih mjera i akcija koje se poduzimaju na određenom području, a na njegov obim utiču demografski događaji, zdravstveno stanje stanovništva, higijensko epidemiološka situacija razvijenost zdravstvenih službi, materijalne mogućnosti. Program se odnosi za svaku godinu i ti najkasnije do kraja predhodne godine. Program rada pojedinih zdravstvenih djelatnosti polazi od utvrđenih ciljeva, potreba i prioriteta stanovništva poštujući usvojene standarde i normative.

Zdravlje je sastavni dio ljudskog razvoja koji omogućava ekonomski, socijalni i psihološki razvoj društva u pravcu koji želi društvo da ostvari. Ono je osnovni pokretač socio-ekonomskog razvoja, dok socio-ekonomske promjene neminovno utiču na zdravlje. Zdravstvena zaštita mladih stoga predstavlja stalno investiranje u društveni napredak i blagostanje, posebno ako se govori o zaštiti zdravlja mladih.

Prava osiguranika iz reda omladine

Uzimajući u obzir da omladina čini populacionu grupu životne dobi od 15 do 30 god, kao osiguranici definišu se u više kategorija:

- Učenici
- Studenti
- Osobe prijavljene na biro za zapošljavanje
- Aktivni osiguranici (oni koji su uradnom odnosu)
- Osigurani po nekom drugom osnovu (preko centra za socijalni rad, zemljoradničko zdravstveno osiguranje i sl.)
- Neosigurani

Prema kategorijama osiguranika različite su i prava iz Odluke o neposrednom učešću osiguranih lica u troškovima korištenja zdravstvene zaštite: učenici, studenti na redovnom školovanju do navršene 26 god. života, oni koji su prijavljeni na biro za zapošljavanje i socijalno ugrožene kategorije- oslobođeni su plaćanja učešća u troškovima korištenja zdravstvene zaštite, a omladina koja je u radno aktivnom statusu osiguranja plaća učešće u troškovima korištenja zdravstvene zaštite.

Neosigurana lica prema usvojenom osnovnom paketu, imaju pravo na zdravstvenu zaštitu, ukoliko se radi o hitnom medicinskom stanju ili pravo na liječenje ukoliko se radi o teškom po život opasnom oboljenju.

Analiza stanja zdravstvene zaštite mladih Općine Zavidovići

Općina Zavidovići prostire se na površini od 490 km² gdje živi 37.983 stanovnika, odnosno 77 stanovnika po km².

Zdravstvena zaštita na području Općine Zavidovići pruža se u slijedećim zdravstvenim ustanovama: Dom zdravlja sa poliklinikom i ambulantom u samom gradu, privatne specijalističke ordinacije dr. Aida Brčić i Adnan gdje se pružaju zdravstvene usluge iz oblasti pedijatrije, interne i opšte medicine. Takođe postoji privatna specijalistička ordinacija za manualnu medicinu i kiropraktiku Dr. Čebić, te privatna ginekološka ordinacija dr. Kaknjašević. Pored navedenih zdravstvenih ustanova postoji još i četiri privatne stomatološke ordinacije. Broj ambulanti u ruralnim područjima je 9.

Ispravnost pitke vode vrši Kantonalni Zavod za Javno zdravstvo u suradnji sa komunalnim preduzećem iz Zavidovića, a kvalitet pitke vode je upitan, posebno u gradskom vodovodu.

Ne ispituje se aerozagađenje koje je vidljivo, kao posljedica rada industrijskog preduzeća Krivaja, ali i drugih aerozagađivača na našoj općini.

Nepostojanje sportskih sala u nekim od škola negativno se odražava na zdravlje djece.

Specifične bolesti za naš kraj, kao posljedica uticaja životne sredine i načina života su TBC, horonarne bolesti, oboljenja respiratornog sistema, oboljenja cirkularnog sistema te karies.

Projekti i programi za edukaciju i preventivnu zdravstvenu zaštitu realizuju se u sklopu porodične medicine kao obavezujući dio rada. Takođe pedijatar i stomatolog vrše posjete školama realizirajući određene projekte edukacije i prevencije zdravlja.

Dostupnost opijata - alkohol i cigarete čija je prodaja strogo zabranjena populaciji mlađoj od 18 godina je veoma velika. U blizini škola se nalaze ugostiteljski objekti i trgovačke radnje koje vrše prodaju i alkohola i duhanskih proizvoda maloljetnicima. Ovi objekti nalaze se na manjoj udaljenosti od školskih objekata od one koju zakon propisuje. Mogućnost uzimanja lijekova strogo je kontrolirana važećim propisima i pravilima čega se apoteke uglavnom pridržavaju. Za svakli izdati lijek njegov recept se evidentira, gdje odgovarajuće inspekcije i kontrole mogu dobit na uvid.

Zdravstvenu zaštitu u 2010.god pružalo je ukupno 24 doktora medicine od čega je 13 specijalista, 2 doktora stomatologije i 73 zdravstvena tehničara.

Borba protiv bolesti ovisnosti

Veoma značajan segment brige o mladima je i razvoj programa tretmana, prevencije i rehabilitacije narkomanije, jer je narkomanija u bliskoj vezi sa maloljetničkom delinkvencijom, zaraznim bolestima, agresivnošću, gubitkom socijalne mreže, prekidom školovanja, razaranju porodica itd.

Značajan iskorak kada je u pitanju ovaj problem napravila je Vlada Zeničko-dobojskog kantona osnivanjem JZU Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti. Time su tretman, prevencija i rehabilitacija narkomanije postali kontinuirani, s visokom stopom dostupnosti mladima, bazirani na savremenim principima. Dostupnost svih usluga omogućena je margilizovanim grupama, a holistički pristup usmjerava pažnju na sve elemente bitne za poboljšanje kvalitete života ovisnika.

Općina Zavidovići nema adekvatnu instituciju za borbu protiv bolesti ovisnosti. Registrovana su dva ovisnika koji se redovno javljaju, mada je broj ovisnika sigurno veći. Centar za mentalno zdravlje uspješno je radio dok je bio finansiran od strane NVO. U centru za mentalno zdravlje Općine Zavidovići zaposleni su doktor, dvije medicinske sestre i psiholog kao spoljni saradnik koji se ne finansira.

Zdravstveno stanje mladih na općini Zavidovići

Natalitet u protekloj godini iznosio je 12,5%, mortalitet 8,2% tako da je prirodni priraštaj 4,3%. Smrtnost dojenčadi je 6,3%.

Oboljenja i stanja djece uzrasta 0 - 6 godina

Kod djece uzrasta 0-6 godina, u protekloj godini registrirano je ukupno 8. 788 oboljenja.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva
1.	Oboljenja respiratornog sistema	5.602
2.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	516
3.	Oboljenja uha i mastoidnog nastavka	272
4.	Oboljenja hematopoetskog sistema	344
5.	Oboljenja digestivnog sistema	310

Oboljenje i stanja školske djece i mladih

Kod školske djece i mladih, u protekloj godini registrirano je ukupno 4.876 oboljenja.

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva
1.	Oboljenja respiratornog sistema	2.732
2.	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	416
3.	Oboljenja digestivnog sistema	244
4.	Oboljenja oka i adneksa	218
5.	Oboljenja genitourinarnog sistema	178

Stomatološka oboljenja Oboljenja kod djece predškolskog uzrasta

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva
1.	Oboljenja zubne pulpe i periapikalnog tkiva	194
2.	Druga oboljenja vilice	344
3.	Zubni karijes	94

Oboljenja kod djece i mladih

R/B	Vodeća oboljenja	Broj slučajeva
1.	Oboljenja zubne pulpe i periapikalnog tkiva	2.076
2.	Zubni karijes	1.420
3.	Druga oboljenja vilice	3.976

FINANSIRANJE POTREBA MLADIH

Značajan dio budžeta općine usmjeren je u oblasti u kojima mladi direktno ili indirektno zadovoljavaju svoje potrebe i ostvaruju svoja prava. Na osnovu grube preraspodjele - razgraničenja (jer dio ulaganja ide i za druge građane) za finansiranje potreba mladih svih uzrasta Budžetom općine za 2010 godinu planirano je da se utroši za:

Tra.za podsticaj rasta nataliteta na području općine Zavidovići 20.000,00

Tra.za Centar za rano podst.razvo.i ranu inte.za dje.sa pose 7.600,00

Tra.za dnevni centar za djecu s pose. potrebama 24.700,00

Transfer za kulturne manifestacije 25.000,00

Tran.Centru za kulturu-sanacija Doma kulture 30.000,00

Transfer za fizičku kulturu i sport 160.000,00

Transfer za pred.kolsko obrazovanje i vaspitanje 120.000,00

Tr.za izgrad.,adaptaciju i rek.objekata za pred.k.obrazov. 10.000,00

Transfer za srednje obrazovanje 25.000,00

Tr.za opć.takmičenje u znanju osnovnih i srednjih .kola 3.000,00

Transfer za podr.ku inkluzivne nastave 4.000,00

Transfer za podr.ku omladinskoj politici 8.000,00

Transfer za stipendiranje studenata 30.000,00

- 492 -

Tr.za učenike generacije osnovnih i srednjih .kola 3.000,00
Transfer za posebno nadarene studente 5.000,00
Transfer za društvene organizacije i udruženja 15.000,00
Tr. javnoj biblioteci-za kupovinu knjiga 10.000,00
Tra.za projekto.i izgradnju zgrade udru.enja 10.000,00
Transfer za izgradnju, adapta. i rekonstru..ko.obje. 91.000,00
Tr.za uređ. i izgrad.zabavno-spo.terena i parkova 20.000,00

Dio sredstava angažuje se i iz drugih izvora: budžetska sredstva viših nivoa vlasti i namjenskih federalnih, državnih i međunarodnih fondova putem različitih projekata iz oblasti omladinske politike.

CILJEVI I RADNI PLAN **STRATEGIJE OMLADINSKE POLITIKE PO OBLASTIMA**

Mladi i zapošljavanje

Ci ljevi

1. Povećati nivo informiranosti mladih o mogućnostima zaposlenja i stanja na tržištu rada kroz sljedeće aktivnosti:
2. Organizovati edukaciju mladih o korištenju novih tehnologija u pronalaženju posla (internet, info portali, strani jezici, pisanje projekata) kroz:
3. Stvaranje uslova za jačanje omladinskog poduzetništva i zapošljavanja mladih kroz pružanje finansijskih i nefinansijskih oblika podrške:
4. Pokretanje informacijske mreže o tržištu rada na nivou Općine

R a d n i p l a n

1. Sastavljanje izvještaja o stanju i potrebama tržišta rada i dostava istog osnovnim i srednjim školama na području Općine, s posebnim osvrtom na deficitarna zanimanja (Općina u saradnji sa Biroom Zavidovići)
2. Kreirati program savjetovanja u osnovnim i srednjim školama, upoznati mlade sa određenim zanimanjima i njihovom perspektivom (Općina, Biro, poslodavci i NVO)
3. Općina, u saradnji sa Biroom za zapošljavanje treba pokrenuti inicijativu I animirati mlade na maksimalno iskorištavanje javnih konkursa Službe za zapošljavanje ZE-DO kantona
4. Organizovanje kurseva engleskog i njemačkog jezika
5. Organizovanje kurseva rada na računaru
6. Organizovanje seminara za pisanje projektnih prijedloga
7. Olakšati proces registracije biznisa -Općina Zavidovići će, u skladu sa zakonskim mogućnostima, izvršiti ukidanje ili smanjenje komunalnih taksi i drugih troškova iz njene nadležnosti za pokretanje vlastitog biznisa mladih.
8. Kreditna podrška
9. Programi obuke, dokvalifikacije i sl.
10. Općina, odnosno, nadležne službe će, u saradnji sa Razvojnomo agencijom Zavidovići (RAZ) u periodu maj-avgust izvršiti istraživanje o aktuelnim izvorima finansiranja razvoja biznisa (tekući konkursi iz Federalnih, kantonalnih, EU ili drugih fondova). Isti će biti prezentirani na savjetovanjima za zainteresirane mlade.
11. Učesnici inforamcijske mreže trebali bi biti predstavnici Udruženja poslodavaca, resorne općinske službe, obrazovnih ustanova, mladih poduzetnika i mladih nezaposlenih. Ova mreža bi sadržavala informacije o ponudi i potražnji radne snage, o aktuelnim projektima, prijedlozima potrebnih mjera i sadržaja programa, odnosno o svim relevantnim sadržajima vezanim za potrebe navedenih učesnika. Funkcionisanje mreže u punom kapacitetu omogućilo bi postizanje

dogovora u najkraćem mogućem roku, na pojedinačnim nivoima. O mogućnostima i načinima osposobljavanja, stjecanja radnog iskustva, pripravnštvu i o drugim mjerama za poboljšanje zaposlenosti. Krajnji cilj stvaranja informacijske mreže bio bi preuzimanje zajedničke odgovornosti za uslove na tržištu rada i moguće utjecaje zajedničke saradnje na realizaciji postavljenih ciljeva poboljšanja zaposlenosti.

Sport i sportske aktivnosti mladih

C i l j e v i

1. Nastaviti finansijsku i svaku drugu podršku sportskim organizacijama, uspješnim sportašima, invalidskom sportu i školskim takmičenjima.
2. Iznaci dodatne (osim Budžeta) izvore finansiranja sportskih organizacija;
3. Podržavati značajne državne i međunarodne sportske manifestacije;
4. Obezbjediti uslove za redovno educiranje pedagoga za fizički odgoj i certificirane trenere, naročito za nastavnike razredne nastave;
5. Kadrovi koji rade u sportskim organizacijama trebaju biti školovani iz te oblasti i certificirani treneri;
6. Detaljno razrediti načine individualnog rada učenika i organizovanja vannastavnih i vanškolskih aktivnosti, iznaci rješenja za uspješnu realizaciju nastave iz atletike, gimnastike, ritmike, plivanja i skijanja;
7. Podržati dosadašnja nastojanja Vlade i Skupštine da se Zakon o sportu Zeničko – dobojskog kantona što doslijednije implementira;
8. Unapređenje sportsko – rekreativnih aktivnosti svih građana koje su u funkciji očuvanja zdravlja i poboljšanja psihofizičkih sposobnosti;
9. Unapređenje školskog sporta i vannastavnih sportskih aktivnosti djece i omladine;
10. Unapređenje sportskih i rekreativnih aktivnosti osoba sa invaliditetom;
11. Unapređenja kvaliteta zvaničnih sportskih takmičenja;
12. Osiguranje uslova za rad sportistima za već ostvarenim značajnim rezultatima i perspektivnim sportistimaza postizanje vrhunskih sportskih rezultata;
13. Osiguranje i unapređenje prostornih uslova za razvoj sporta, a posebno u ruralnim područjima Općine;
14. Poboljšanja uslova za realizaciju Plana i programa vezanog za predmet Tjelesni i zdravstveni odgoj, a posebno u ruralnim područjima Općine, posebno kroz adaptaciju i izgradnju školskih sportskih objekata,
15. Raditi na ravnopravnoj raspodjeli sredstava iz kantona prema našoj (i svim) opštinama kantona;
16. Napraviti kriterij za raspodjelu budžetskih sredstava općine u ovoj oblasti i obezbijediti stabilnost u dodjeli sredstava sportskim subjektima,
17. Izgradnja bazena za plivanje;
18. Sportska ambulanta;
19. Pokrenuti opštinsku ligu u malom nogometu;
20. Napraviti ligu osnovnih škola u svim sportovima za dječake i djevojčice;
21. Stipendiranje sportista;

R a d n i p l a n

1. Nastaviti dosadašnja nastojanja Vlade i Skupštine da se Zakon o sportu Zeničko-dobojskog kantona što doslijednije implementira, s posebnim akcentom na implementaciju u ruralnim područjima

Nosioci: Vlada Kantona i Ministarstvo a obrazovanje, nauku, kulturu i sporta, Općina

Rok: kontinuirano

2. Poboljšanje uslova za realizaciju Plna i programa vezanog za predmet Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nosioci: Pedagoški zavod, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sporta, Općina
Rok: kontinuirano

3. Obezbjediti uslove za redovno educiranje pedagoga za Tjelesni i zdravstveni odgoj i certificirane trenere, a naročito za nastavnike razredne nastave

Nosioci: Pedagoški zavod, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sporta, Općina
Rok: kontinuirano

4. Nastaviti sa afirmacijom takmičarskih aktivnosti među mladima svih uzrasta. Nastaviti sa afirmacijom Malih olimpijskih igara u svim sportovima na nivou Općine. U ovim aktivnostima ojačati funkciju sportskih asocijacija (sportska društva u školama, mjesnim zajednicama i sl.).

Osigurati uslove za ravnopravan tretman učenika i učenica u uključivanju u takmičarske i ostale sportske aktivnosti.

Nosioci: Općina i Sportski savez u saradnji sa svim klubovima, društvima i školama
Rok: kraj 2011.god.

5. Poduzeti konkretne aktivnosti na obezbjeđenju uslova za omasovljenje svih sportova. Obezbjediti uslove da svaki završeni učenik-učenica osnovne škole zna da pliva i skija.

Nosioci: Općina i Sportski savez u saradnji sa svim klubovima, društvima i školama
Rok: kraj 2011.god.

6. Usvim ruralnim sredinama jačati sportsku infrastrukturu izgradnjom sportskih objekata, tipa izgradnje koša za košarku, betonskog stola za stoni tenis, odbojkaško igralište, nogometni teren.

Nosioci: Općina i Sportski savez u saradnji sa svim klubovima, društvima i školama
Rok: četiri godine

7. Obnavljanje ski lifta „TAJAN“

Nosioci: Općina
Rok: do 2015.god.

8. Finansiranje konkretnih projekata prema radu

Nosioci: Općina
Rok: 2011.god.

9. Monitoring klubova, udruženja i škola od strane opštinske službe

Nosioci: Općina
Rok: kontinuirano

Maloljetnička delinkvencija:

C i l j e v i

1. Smanjiti učešće maloljetnika u vršenju krivičnih djela
2. Koordinirano djelovati u cilju prevencije maloljetničke delinkvencije

R a d n i p l a n:

1. Pojačano prisustvo policijskih službenika na mjestima gdje je do sada zabilježeno okupljanje lica sklonih kriminalu i narušavanju javnog reda i mira, češći obilasci osnovnih i srednjih škola, preduzimanje zakonom predviđenih mjera i radnji u cilju sprečavanja naročito prisutnog prosijačenja

2. Intenzivirati rad inspekcijskih službi radi kontrole točenja alkohola, prodaje duhanskih proizvoda i pristupa kladionicama osobama mlađim od 18 godina

3. Nastaviti realizaciju projekta «Policajac u školi»-organizovanje predavanja u OŠ i SŠ gdje se prezentira rad policije, zakonski propisi i sl.

4. Nastaviti realizaciju projekta «Rad policije u zajednici»

5. Pružanje podrške i pomoći školama u realizaciji Programa borbe protiv maloljetničke delinkvencije

Obrazovanje

C i l j e v i

1. Osiguranje tehničkih i stručnih uslova za sistem osnovnog obrazovanja;
2. Promovirati sistem obrazovanja odraslih, naročito romske populacije;
3. Osigurati uvjete da se mladi u opštini Zavidovići na razini srednjeg obrazovanja školuju za zanimanja za koja postoji potreba na tržištu rada kako na razini opštini, tako i na širem području kantona, BiH i zemalja EU;
4. Razviti sistem profesionalnog usmjeravanja učenika već od osnovne škole;
5. Stimulirati poslodavce na aktivnu saradnju sa školama;
6. Povećati upis u visoko obrazovanje na razinu barem regionalnog prosjeka 32 %
7. Nastaviti osiguravati sistematsko izučavanje stranih jezika i upotreba IT tehnologija;
8. Osigurati volonterski rad nastavnog kadra u školama i omogućavanje polaganja pripravničkog staža bez zasnivanja radnog odnosa.

R a d n i p l a n

1. Osigurati uslove za odvijanje kvalitetnog nastavnog procesa u osnovnim i srednjim školama

Nosioci: Opština, kanton

Rok: Kontinuirano

2. Unapređivati i promovirati sistem obrazovanja romske populacije

Nosioci: NVO, mediji, opština

Rok: Kontinuirano

3. Unaprijediti i promovirati sistem cjeloživotnog učenja i obrazovanja mladih

Nosioci: NVO, mediji, opština

Rok: kontinuirano

4. Programima dokvalifikacije i prekvalifikacije poboljšati osposobljenost starijih omladinaca

Nosioci: Služba za zapošljavnje

Rok: kontinuirano

5. U okviru budžetskih mogućnosti planirati sredstva za nabavku kompjuterske opreme na svim obrazovnim nivoima

Nosioci: opština

Rok: kontinuirano

6. Promovirati nastavak školovanja promotivnim kampanjama

Nosioci: opština, nvo

Rok: kontinuirano

7. Podupirati sistemsko provođenje programa praćenja posebno nadarenih mladih

Nosioci: opština, privredni subjekti, službe za zapošljavanje

Rok: kontinuirano

8. Osigurati provođenje principa jednakih šansi za dostupnost obrazovanja neovisno o mjestu rođenja i stanovanja, materijalnom i socijalnom statusu, spolu, stanju zdravlja

Nosioci: opština

Rok: kontinuirano

9. Osigurati volonterski rad nastavnog kadra u školama i omogućavanje polaganja pripravničkog staža bez zasnivanja radnog odnosa

Nosioci: opština

Rok: kontinuirano

10. Planirati budžetom određeni iznos sredstava za stipendiranje studenata postdiplomskih studija

Nosioci: opština

Rok: kontinuirano

11. Bužetom planirati sredstva za stipendiranje studenata sa područja opštine Zavidovići

Nosioci: opština

Rok: kontinuirano

12. Budžetom planirati određeni broj sredstava za sufinansiranje i finansiranje prijevoza srednjoškolaca sa udaljenih područja opštine Zavidovići

Nosioci: opština

Rok: kontinuirano

Kultura

Ciljevi:

- 1) Povećati broj i dostupnost kulturnih sadržaja za sve grupe mladih kao i nivo informisanosti mladih o sadržajima iz oblasti kulture
- 2) Snažnije promovirati i obezbijediti aktivno uključivanje mladih u kreiranje kulturne politike i kulturnih sadržaja u gradu
- 3) Uspostaviti posebnu budžetsku liniju za promociju i podršku mladih i talentiranih umjetnika iz različitih oblasti.
- 4) Vratiti Domu kulture ulogu voditelja svih kulturnih zbivanja (infrastruktura, teh.oprema, osposobljavanje kadrova itd).

Radni plan

1) Organizirati veći broj kulturnih sadržaja kako u našem gradu tako i na izletištima naše Općine (koncerti, ljetno kino, pozorište, likovne kolonije), kao i medijski više djelovati na svijest mladih u pogledu kulture

Nosioci: Lokalne vlasti i JU Centar za kulturu

2) Posjeta raznim seminarima, omogućiti mladima vodeće mjesto u nekim od kulturnih uduženja.

Nosioci: Lokalne vlasti i NVO

3) Konstantno pratiti rad mladih i talentiranih omladinaca, stimulisati ostvarene rezultate, biti podrška u njihovom radu.

Nosioci: Lokalne vlasti

4) Obezbijediti sredstva neophodna za rad JU Centar za kulturu kako bi šira javnost bila stalni gost ove Ustanove i koja će svojim radom biti simbol grada.

Nosioci: Lokalne vlasti i JU Centar za kulturu

Medijsko djelovanje mladih

Ciljevi:

1. Otvoriti Centar za mlade Zavidovići sa funkcijom središnjeg informativnog centra, internet kluba, prostora za neformalno obrazovanje, omladinska udruženja, volontere, zabavne, kulturne i edukativne sadržaje.

2. Pokrenuti aktivnosti na promociji lista.

3. Osnovati forum mladih općine Zavidovići kao registrirane nevladine organizacije više partnerskih omladinskih organizacija i vijeća učenika, što treba da predstavlja most između mladih i lokalne zajednice.

4. Uspostaviti saradnju sa vladinim i nevladinim sektorom na našoj općini ali i šire kako bi informisanost građana bila zadovoljavajuća.

Radni plan

1. Info centar za mlade je predviđen kao proctor dostupan I pristupačan mladima koji pruža usluge informisanja o svim temama koje mogu zanimati mlade (obrazovanje, omladinsko organizovanje, zdravlje, zapošljavanje, organizovanje putovanja, ekskurzija I drugo)

Nosilac: Lokalna vlast, NVO, JU Centar za kulturu

2. Obilježiti svaki jubilej I predstaviti šta se uradilo I koliko se napredovalo.

Nosilac: Lokalna vlast, JU Centar za kulturu

3. Vodeća organizacija koja će biti ispred svih drugih organizacija, ali I organizacija koja će slušati glas omladine.

Nosilac: Lokalna vlast, NVO

4. Uspostaviti liniju viših spoljnih saradnika iz svih udruženja kako bi protok informacija do krajnjeg korisnika mogla što prije doći.

Nosilac: JU Centar za kulturu, NVO

Potencijalni projekti:

1. U sklopu Parka prirode organizovati mnoge kulturne manifestacije , (npr: uz motorijadu i rock koncert)

2. Likovna kreativnost mladih, tematski konkursi za učenike osnovnih i srednjih škola, nosioc Impresija, partneri (Općina Zavidovići, turistička zajednica, boračke organizacije, škole i td)

3. Sagledati mogućnost obezbjeđivanja galerijskog prostora

4. Omladinski kutak Javne biblioteke, iskoristiti za permanentan rad sa mladima u organizaciji raznih radionica, kurseva itd.

Socijalna zaštita i socijalni položaj mladih

C i l j e v i

1. Organizovano i planski unaprijediti saradnju svih subjekata koji se bave socijalnom problematikom prema mladima (općinski organ uprave sa odgovarajućim službama, Centar za socijalni rad, nevladine organizacije, mjesne zajednice, privatni sektor i druge javne ustanove)

2. Uspostavljanje institucionalnog okvira koji će omogućiti uključivanje specifičnog dijela populacije, odnosno socijalno isključene i ranjive kategorije mladih, kao što su osobe sa posebnim potrebama, samohrane majke, osobe koje su imale iskustvo s kriminalom, ovisnici o drogama, siromašni i nezaposleni mladi, mladi iz disfunkcionalnih porodica, mlade osobe ženskog spola

3. Regulisati ostvarivanje prava na socijalnu zaštitu prema stvarnoj potrebi i nivou ugroženosti, a ne prema kategorijama korisnika predviđenih zakonom, odnosno odbaciti uobičajeni pristup na polju socijalnih politika, a uspostaviti novi, osjetljiviji na specifične i savremene potrebe i interese mladih

4. Obezbijediti sredstva za novčanu pomoć roditeljima za svako novorođeno dijete i porodicama koje imaju više djece

5. Spriječiti zloupotrebu djece zbog rada na ulici ili prosjačenja, a članove porodice koji na ovakav način zloupotrebljavaju i iskorištavaju djecu, drastično kazniti

6. Stvaranje dugoročnih stambenih politika koje podrazumijevaju kreditiranje po povoljnim uvjetima na osnovu kadrovske i pronatalitetnog modela i omogućavanje stambene gradnje kroz programe privatnog i javnog partnerstva
7. Bolji uslovi za srednjoškolsko obrazovanje socijalno ugroženih učenika
8. Osigurati jednakopravnost polova u svim segmentima i na svim nivoima, i priznavanje zaposlenim muškarcima i ženama pravo na jednaku plaću za jednako vrijedan rad
9. Priznati mladim radnicima pravo na plaću koja će njima i njihovim porodicama osigurati doličan životni standard
10. Osigurati tehničko i profesionalno obrazovanje svih osoba, uključujući i hendikepirane, uz savjetovanje s organizacijama poslodavaca i radnika, te omogućiti olakšice za pristup visokom obrazovanju, poštujući jedino kriterij individualne sposobnosti
11. Poboljšati učinkovitost službi za socijalnu zaštitu kroz organizacijske reforme i pojednostavljenje procedura
12. Promicati ili organizovati službe koje će primjenom metoda socijalnog rada pridonijeti dobrobiti i razvoju pojedinaca i grupa u zajednici, kao i njihovom prilagođenju socijalnoj sredini
13. Osigurati da svako može od nadležnih službi dobiti savjet i pomoć nužnu da bi spriječio, uklonio ili ublažio stanje lične ili porodične ugroženosti

R a d n i p l a n

1. Promicati ekonomsku, pravnu i socijalnu zaštitu porodičnog života, posebno pomoću socijalnih i porodičnih potpora, poreznih olakšica, poticanja gradnje stanova prilagođenih potrebama porodice, pomoći mladim domaćinstvima i drugim odgovarajućim mjerama, a radi osiguranja uslova potrebnih za puni razvoj porodice, kao osnovne jedinice društva

Nosilac: Općina, Centar za socijalni rad, udruženja mladih, NVO sektor, mediji

Rok: kontinuirano

2. Postići jednakosti na tržištu rada za sve mlade ljude i poboljšanje uslova za zapošljavanje mladih, spriječiti diskriminiranje mladih ljudi na tržištu rada na osnovu starosti i osigurati da mladi ljudi imaju iste uslove kao i drugi radnici i da ne budu iskorišteni kao izvor jeftine i neobavezne radne snage. Kako bi se spriječila diskriminacija, mladi ljudi bi trebali biti informirani o svojim pravima u vezi sa radnim uslovima

Nosilac: mediji, udruženja mladih, NVO sektor, Zavod za zapošljavanje – općin. Biro

Rok: kontinuirano

3. Osigurati sredstva za stambeno zbrinjavanje mladih putem dugoročnih kredita sa povoljnim uslovima, a na osnovu kadrovske i pronatalitetnog modela

Nosilac: Općina

Rok: kontinuirano

4. Osigurati besplatne mjesečne autobusne karte za socijalno ugrožene učenike

Nosilac: Općina, Centar za socijalni rad, mjesne zajednice

Rok: kontinuirano

5. Spriječiti prosjačenje i rad djece na ulici

Nosilac: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Centar za socijalni rad

Rok: kontinuirano

6. Osigurati novčanu pomoć roditeljima za svako novođeno dijete i porodicama sa više djece

Nosilac: Općina

Rok: kontinuirano

Mladi i civilno društvo

C i l j e v i

1. Povećanje učešća mladih u omladinskim i drugim NVO i političkom životu općine

2. Implementacija odredaba međunarodnih dokumenata i odredaba Zakon o mladim FBiH i Zakona o udruženjima i fondacijama FBiH
3. Promovisanje volonterskog rada među mladima
4. Povećanje finansijskih izdavanja na svim budžetskim stavkama koje su predviđene za finansiranje potreba mladih i iznaći nove izvore finansiranja omladinskih aktivnosti
5. Otvoriti Centar za mlade i info tačke za mlade u lokalnim sredinama

R a d n i p l a n

1. Promovisati učešće mladih u demokratskim strukturama i procedurama donošenja odluka
Nosilac: NVO, Općinsko vijeće, Komisija za društvene djelatnosti, ljudska prava, mlade i ravnopravnost spolova, političke stranke
Rok: kontinuirano
2. Pormirati Vijeće mladih općine Zavidovići
Nosilac: NVO, Služba za društvene djelatnosti
Rok: 2011. godina
3. Odrediti posebnog službenika za mlade
Nosilac: općin – općinski načelnik
Rok: 2011. godina
4. Osiguranje godišnjih grantova za projekte za mlade dodijeljujući ih putem javnog poziva s kriterijima, u skladu s evropskim principima u radu javnih uprava;
Nosilac: općina
Rok: 2012 i dalje kontinuirano
5. Nastaviti saradnju sa fondacijom MOZAIK
Nosilac: općina, Omladinska banka, fondacija MOZAIK
Rok: kontinuirano
6. Nastaviti sa implementacijom Sporazuma između Općinskog vijeća, Općinskog načelnika i nevladinih organizacija (udruženja građana) koje djeluju na prostoru općine Zavidovići
Nosilac: općina, NVO
Rok: kontinuirano
7. Uspostavljanje stručnog radnog tijela za praćenje provođenja lokalnih i kantonalnih strategija prema mladima
Nosilac: općina-općinski načelnik

Zdravstvo**C i l j e v i:**

1. Promovisati zdrav stil života u urbanim i ruralnim područjima općine
2. Promovisati aktivno učešće mladih u stvaranju zdrave i nezagađene životne sredine.
3. Podržati preventivne programe koji imaju za cilj zaštitu zdravlja mladih (posebno bolesti ovisnosti, seksualno i reproduktivno zdravlje)
4. Smanjiti porast broja uživalaca opojnih droga, alkohola i duhanskih proizvoda
5. Obnoviti rad centra za mentalno zdravlje i ambulante Kantonalnog zavoda za borbu protiv ovisnosti

R a d n i p l a n:

1. Predavanja i reklamne kampanje kojim bi se ukazalo na prednosti zdravog načina života.
2. Edukacije i promotivne kampanje na jačanju saradnje i aktivizma mladih na zaštiti i unaprjeđenju životne sredine.
3. Godišnje realizovati programe zdravstvene edukacije i organizovanje pregleda u školskim ustanovama, obezbjediti besplatno testiranje za narkotike

4. Intenzivirati rad nadležnih inspekcija u cilju boljeg sprovođenja Zakona o zabrani prodaje alkohola i duhanskih proizvoda mladima

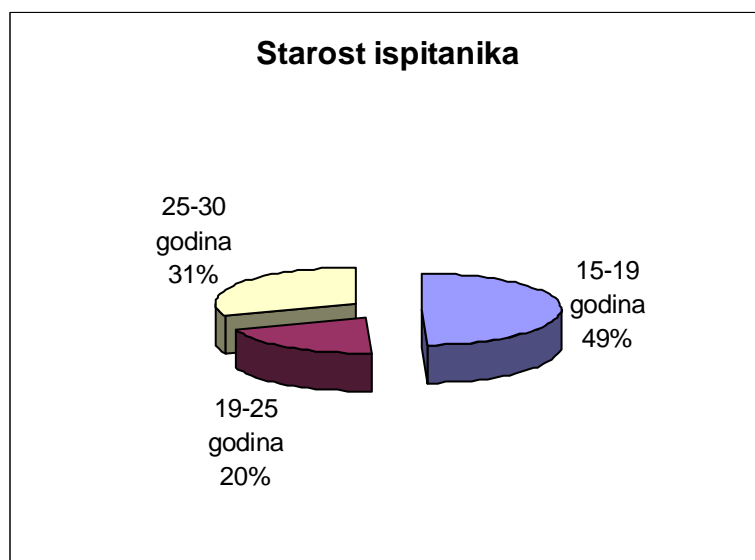
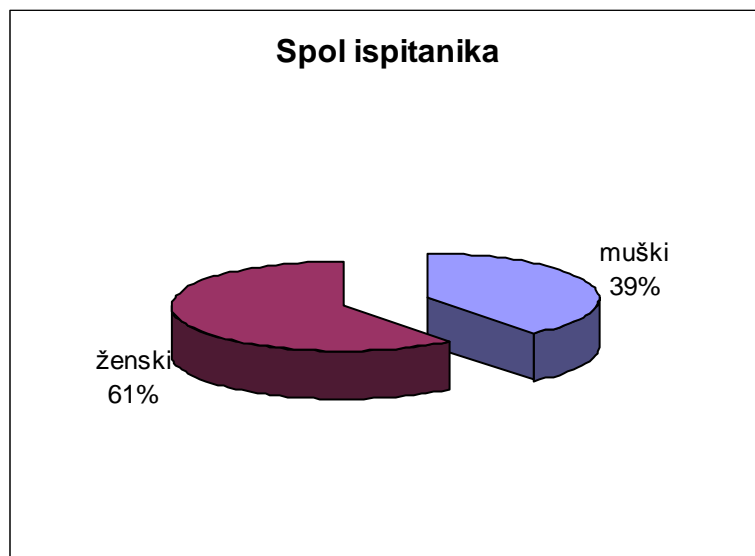
5. Obezbjediti kadrove i sredstva za nesmetan rad Centra za mentalno zdravlje, u saradnji sa Kantonalnim zavodom za borbu protiv bolesti ovisnosti intenzivirati rad na našoj općini

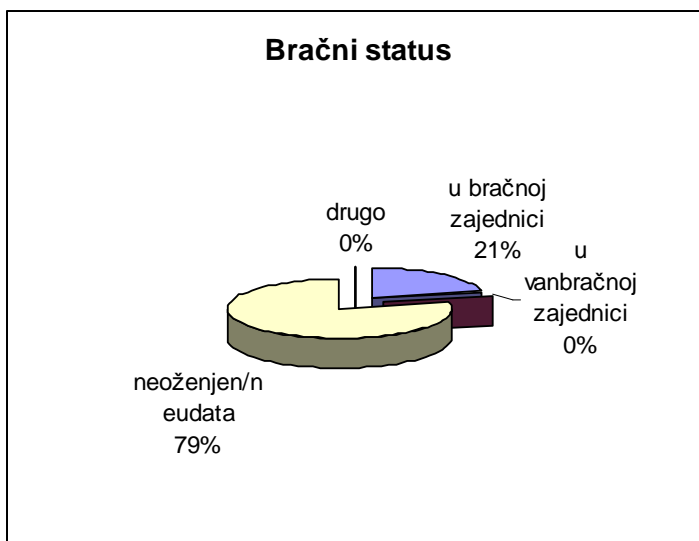
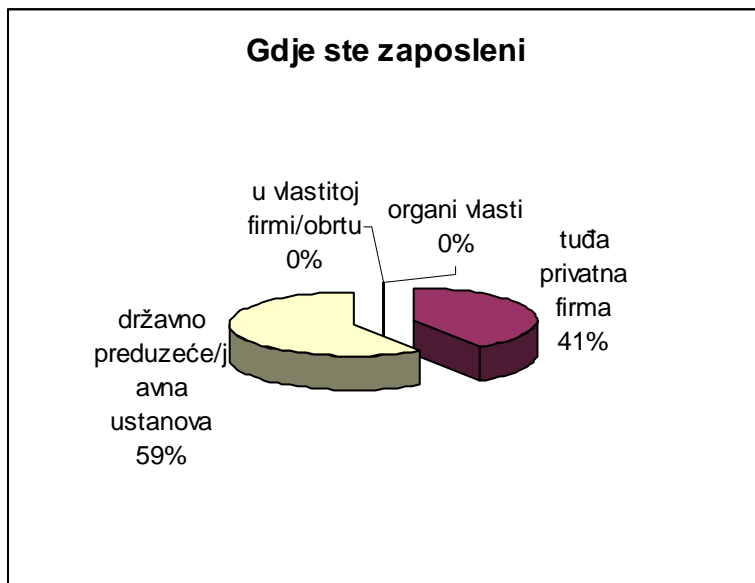
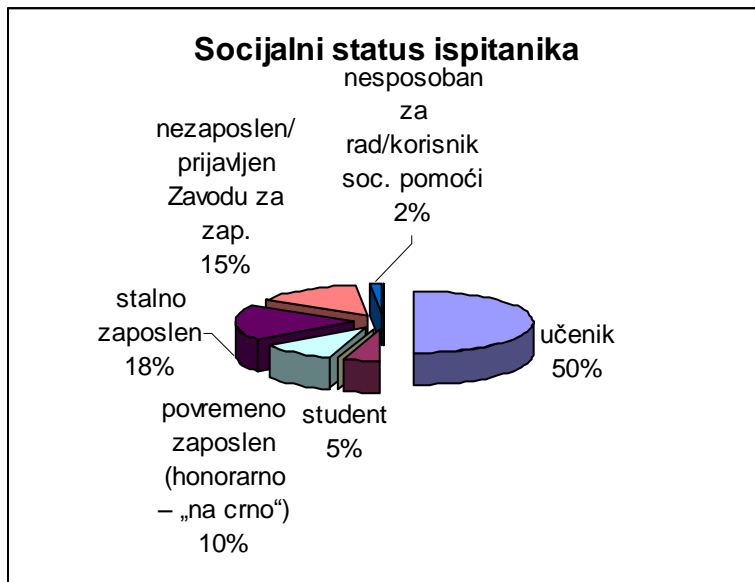
Rezultati Ankete

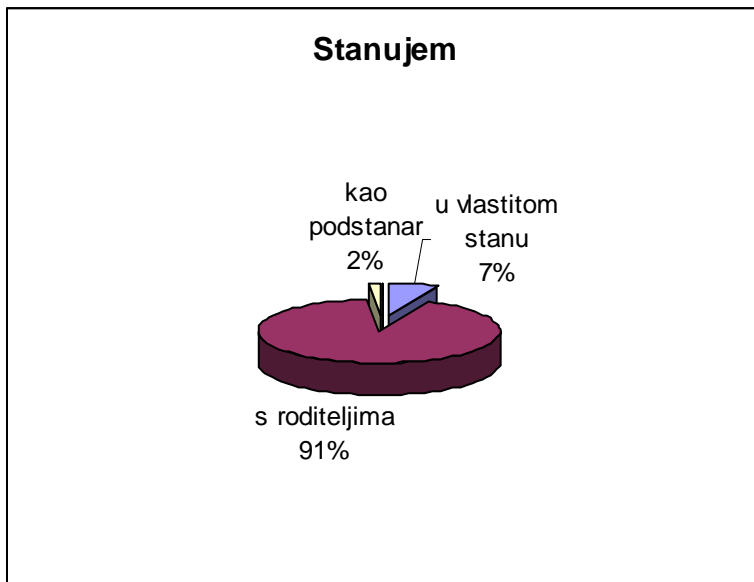
Radna grupa za izradu Strategije omladinske politike sprovela je istraživanje opotrebama i problemima mladih. Rezultati istraživanja poslužili su za analizu općeg stanja u omladinskom sektoru i identifikaciju osnovnih problema i potreba, te u skladu sa tim, za definisanje osnovnih pravaca i ciljeva omladinske politike na lokalnom nivou.

U sklopu dokumenta Strategija omladinske politike općine Zavidovići predstavljamo skraćenu verziju istraživanja (grafička obrada odgovora na anketna pitanja), odnosno najbitnije pokazatelje koji se odnose na probleme i potrebe mladih, iz različitih oblasti.

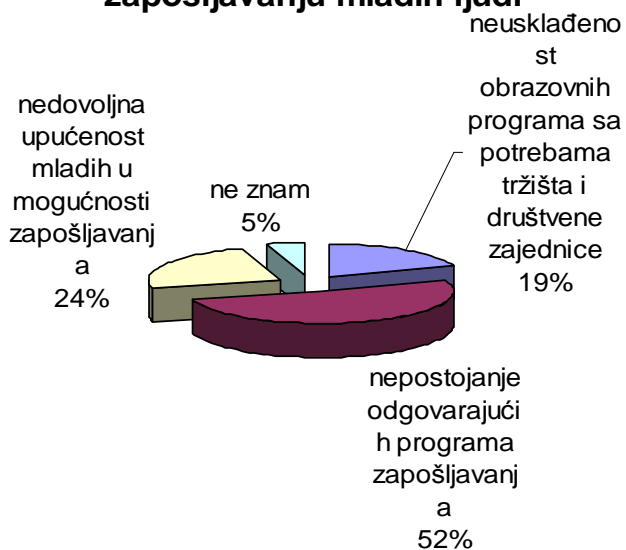
Istraživanjem je obuhvaćeno 200 mladih uzrasta od 15 do 30 godina, različitih zanimanja, stepena obrazovanja i radnog statusa.

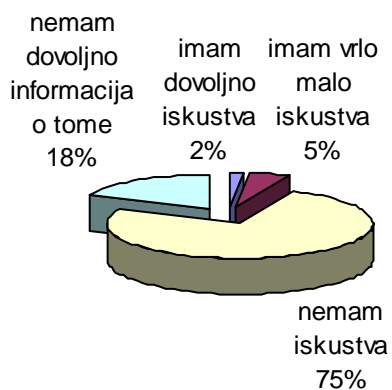

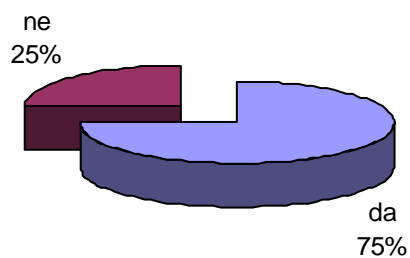
**Šta najviše doprinosi teškom
zapošljavanju mladih ljudi**

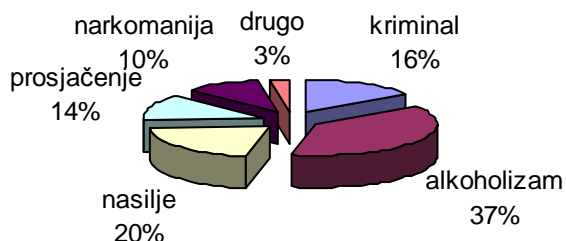
**Kakva su vaša iskustva u malim
biznisima i samozapošljavanju**

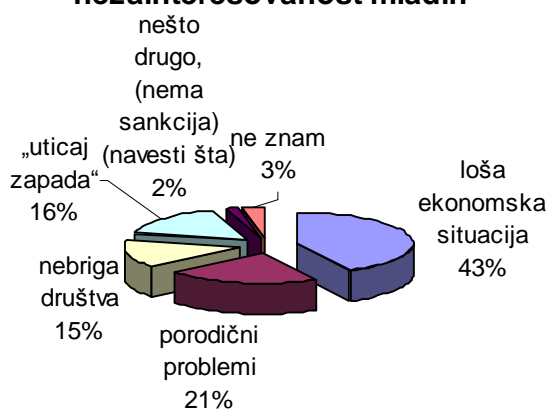
**Da li mladi pokazuju
nezainteresovanost za trenutnu
situaciju u našoj općini**

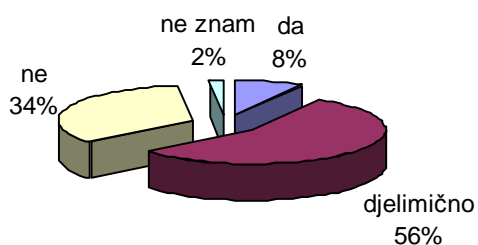
Koliki je oblik društveno neprihvatljivog načina ponašanja najprisutniji među mladima naše općine

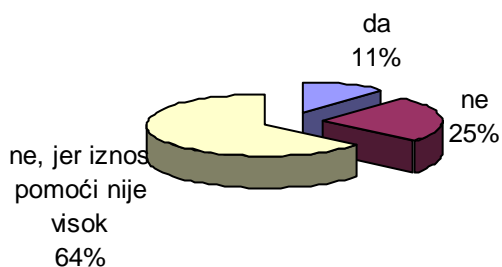
Šta najviše utiče na širenje društveno neprihvatljivih oblika ponašanja i nezainteresovanost mladih

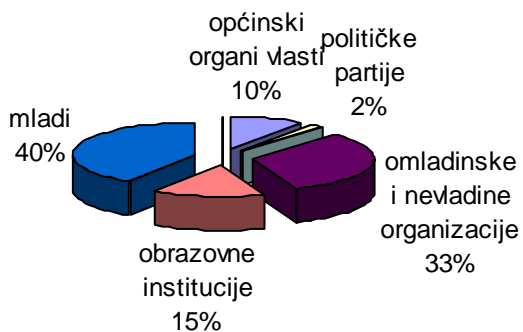
Da li je zdravstvena zaštita na području naše općine organizovana na zadovoljavajući način

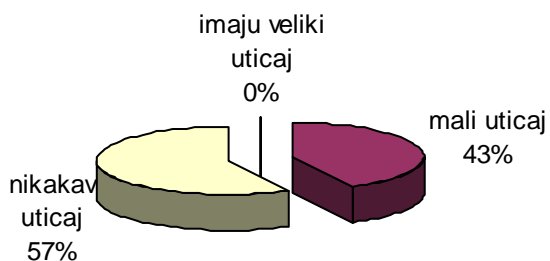
Smatrate li da novčana pomoć od strane općine za svako novorođeno dijete doprinosi povećanju nataliteta

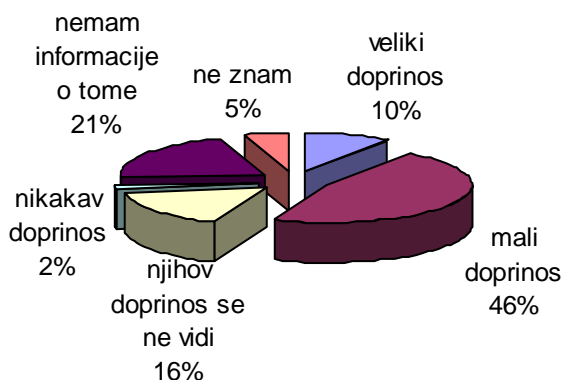
Ko može najbolje izraziti probleme i potrebe mladih u našoj općini

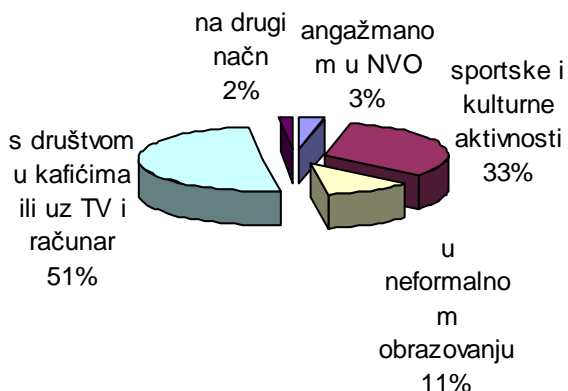
U kojoj mjeri mladi imaju uticaja na donošenje odluka na nivou općine

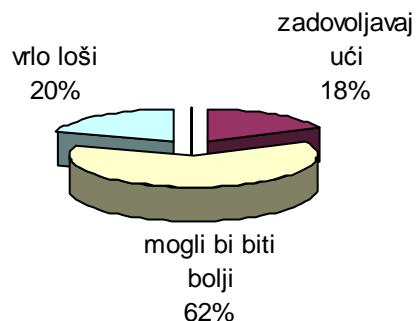
Koliki doprinos daju omladinske i NV organizacije u unapređenju omladinske politike i poboljšanju položaja mladih

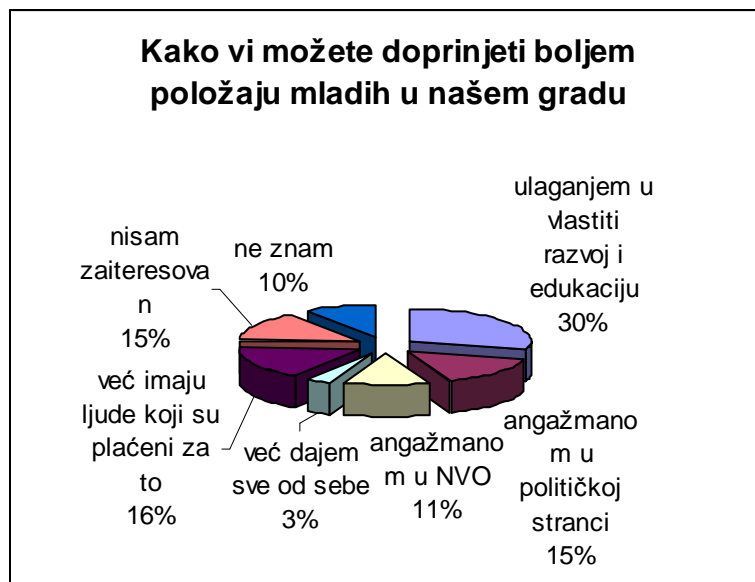

Kako provodite slobodno vrijeme

Kakvi su uslovi za bavljenje sportom u našoj općini

OPĆINA ZAVIDOVIĆI
- OPĆINSKO VIJEĆE -

Broj: 01-38-1901/11
Datum, 28.06.2011.godine

(M.P.)

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

ing.Radosav Petrović, s.r.